

Qüvvət elmdədir...

Nizami Gəncəvi

НАУКА
SCIENCE

Орган Президиума Национальной академии наук Азербайджана

Newspaper of the Presidium of the Azerbaijan National Academy of Sciences

Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası Rəyasət Heyətinin orqanı

№ 05 (1445)

Cümə, 7 fevral 2025-ci il

Qəzet 1984-cü ildən nəşr olunur

**2025-ci il Gənclər üçün Prezident mükafatlarının verilməsi haqqında
Azərbaycan Respublikası
Prezidentinin Sərəncamı**

Gənclər üçün Prezident mükafatına namizədlərin seçilməsi üzrə Ekspert Komissiyasının təklifinə əsasən və Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq **qərara alıram**:

Elm, təhsil, mədəniyyət, gənclər siyaseti və gənclərlə iş, ictimai və sosialyönlü fəaliyyət, innovasiya və sahibkarlıq sahələrində xüsusi fərqlənən aşağıdakı şəxslərə 2025-ci il Gənclər üçün Prezident mükafatları verilsin:

Ağalarov Mircavid Elşad oğlu
Əjdərli Aytac Ceyhun qızı
Əzimov Rüstəm Bakır oğlu
Hacıbəyli Rafael Siyavuş oğlu
İsrafilova Fatime Seymour qızı
Məhərrəmova Şövkət Fikret qızı
Məmmədzadə Vüqar Əbdüləli oğlu
Muradova Jalə Tərlan qızı
Nuruzade Ömer İman oğlu

birgə fəaliyyətə görə:

Abdullayev Nihat Rauf oğlu
Əliyeva Ləman Əhəd qızı.

İlham ƏLİYEV
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 31 yanvar 2025-ci il

**Üzeyir Hacıbəylinin 140 illiyinin
qeyd edilməsi haqqında
Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı**

2025-ci ilin sentyabr ayında dahi Azərbaycan bəstəkarı, Şərqdə ilk operanın yaradıcısı, böyük musiqişü-nas-alım, istedadlı publisist, dramaturq və pedaqoq, tənmiş ictimai xadim, Xalq artisti, Dövlət mükafatları laureati, Azərbaycan Elmlər Akademiyasının həqiqi üzvü Üzeyir Əbdülhüseyn oğlu Hacıbəylinin anadan olmasının 140 ili tamam olur.

Üzeyir Hacıbəyli çoxşaxəli yaradıcılığı ilə Azərbaycan mədəniyyəti tarixinde silinməz iz qoymuş qüdrətli şəxsiyyətlərdəndir. Ömrünü cəmiyyətin mədəni tərəqqisine həsr edən fədakar ziyalının yüksək mənəvi-estetik dəyərə malik irsi Azərbaycan xalqının XX əsrin ilk onilliklərindən vüset almış ədəbi-mədəni intibahının aynasıdır. Azərbaycan bəstəkarlıq məktəbinin banisi olan Üzeyir Hacıbəyli novator sənətkar kimi milli musiqi xəzinəsini unikal forma və janrlarla zənginləşdirmişdir. O, Şərqi və Qərbi musiqi naliyyətlərinin dərin vəhdətində dünya musiqisinin qızıl fondunda fəxri yer tutan nadir sənət inciləri meydana getirmiş, Azərbaycan mədəniyyətinə beynəlxalq miqyasda geniş şöhrət qazandırmışdır. Üzeyir Hacıbəyli eyni zamanda parlaq bədii dühəsi sayəsində Azərbaycan dramaturgiyasına dəyərli töhfələr vermiş,

alovlu publisistikası ilə mətbuat salnaməsinə yeni səhifələr yazmışdır. Onun azərbaycançılıq məfkurusı ilə yoğrulmuş dolğun ictimai-siyasi fəaliyyəti əsl vətənpərvərlik nümunəsidir.

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq, Azərbaycan mədəniyyətinin inkişafına misilsiz töhfələr vermiş qüdrətli sənətkar Üzeyir Hacıbəylinin anadan olmasının 140-ci ildönümünün layiqince keçirilməsini temin etmək məqsədilə **qərara alıram**:

1. Azərbaycan Respublikasının Mədəniyyət Nazirliyi Azərbaycan Respublikasının Elm və Təhsil Nazirliyi və Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası ilə birlikdə dahi Azərbaycan bəstəkarı Üzeyir Hacıbəylinin anadan olmasının 140-ci ildönümüne dair tədbirlər planı hazırlanıb həyata keçirsin.

2. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetini bu Sərəncamdan irəli gələn məsələləri həll etsin.

İlham ƏLİYEV
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 3 fevral 2025-ci il

Akademik Isa Həbibbəyli: Gənc alımların uğurları yalnız onların şəxsi nailiyyəti deyil, eyni zamanda Azərbaycanın elmi və intellektual inkişafının təminatıdır

AMEA-da 2 fevral - Azərbaycan Gəncləri Günüñə həsr olunan tədbir

Gəncləri ölkənin gələcək inkişafının aparıcı qüvvəsi kimi dəyərləndirən dövlətimiz, onların intellektual potensialının üzə çıxarılması, milli və müasir dəyərlər əsasında yetişdirilməsi, cəmiyyətin sosial, iqtisadi və mədəni hayatında faal iştirakının təmin edilməsi istiqamətində mühüm siyaset aparırlar.

Bu fikirləri AMEA-nın Rəyasət Heyətində 2 Fevral - Azərbaycan Gəncləri Günüñə həsr olunmuş tədbirdə AMEA-nın prezidenti akademik Isa Həbibbəyli səsləndirib.

Akademik Isa Həbibbəyli bildirib ki, müstəqil Azərbaycanın gənclər siyaseti Ulu Öndər Heydər Əliyevin uzaqqorun dövlətçilik strategiyasının mühüm tərkib hissəsi olaraq formalasılıb və davam inkişaf yoluna qədəm qoyub. Bu gün President İlham Əliyevin uğurla davam etdirildiyi gənclər siyaseti müasir çağışışlara cavab verən, innovativ yanaşmalara əsaslanan və gənclərin hərəkəfli inkişafını təmin edən dövlət strategiyasının mühüm tərkib hissəsidir. Dövlət başçısının rəhbərliyi ile həyata keçirilən İslahatlar, gənclərin təhsil, elm, mədəniyyət, idman və digər sahələrdə potensiallarını təməllaşdırmağına genis imkanlar açır. Eyni zamanda, Azərbaycan gəncləri beynəlxalq platformalarda ölkəmizi tələyinçincə təmsil edərək milli maraqları-

mızın müdafiəsində feal iştirak edirlər. Elmi və texnoloji inkişafı dəstəkləyən programlara, təşəbbüsələr verilən dövlət dəstəyi gənclərin öz bilik və bacarıqlarını daha yüksək seviyyədə tətbiq etmələrinə zəmin yaradır.

Akademik Isa Həbibbəyli gənclərə göstərilən dəyərə və onların potensiallarının yüksək qiymətləndirilməsinə görə AMEA-nın kollektivi adından dövlət başçısına minnətdarlığını bildirib.

Akademik Isa Həbibbəyli Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının da ölkədə elmi potensialın inkişafına və gənc tədqiqatçıların yetişdirilməsinə mühüm töhfələr verdiyini qeyd edib. Akademiyanın gənclərin elmi fəaliyyətə cəlb olunmasına, onların tədqiqat imkanlarının genişləndirilməsinə və müasir elmi nailiyyətlərin integrasiyasına xüsusi diqqət yetirdiyini deyib: "Gənc alım və mütexessislərin uğurları yalnız onların şəxsi nailiyyəti deyil, eyni zamanda, Azərbaycanın elmi və intellektual inkişafının təminatıdır. Bu mənada gənclərin dissertasiya işlərinin müdafiəsi təmin edilməli, ortaya çıxan müəyyən çətinliklər vaxtında aradan qaldırılmalıdır".

AMEA rəhbəri, həmçinin bir qrup yüksək elmi nəticələr göstərən gənclərin vəzifələrinin 1 dərəcə vahidi artırılması istiqamətində Akademiyanın elmi müəssisə və təşkilatlarının direktorlarına tapşırıq verib.

Bu gün gənc alımların dövlətin onlara göstərdiyi etimadı yüksək nailiyy-

yetləri ile doğrulduğunu, müasir çağırışlara cavab veren bilik və bacarıqları ile ölkənin dayanıqlı inkişafına töhfə verməkdə davam etdiklərini vurğulayan AMEA prezidenti bu günlərdə Akademiyada "İlin gənc alımı" mükafatı üçün müsabiqə keçirildiyini diqqətə çatdırıb.

Müsabiqənin nəticələrinə əsasən, Nizami adına Dilçilik İnstitutunun böyük elmi işçisi filologiya üzərə felsəfe doktoru Elnurə Hüseynova AMEA-nın "İlin gənc alımı" mükafatının diplomu və pul mükafatına layiq görüldü. AMEA-nın Rəyasət Heyəti aparatının vitse-prezidentinin xidmətində baş mütxəssis Zeynəb Həcmənova, Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat İnstitutunun şöba müdürü filologiya üzərə felsəfe doktoru Telli Əliyeva, akademik Ziya Bünyadov adına Şərqşünaslıq İnstitutunun kiçik elmi işçisi Asim Cənnətov, akademik Ziya Bünyadov adına Şərqşünaslıq İnstitutunun kiçik elmi işçisi Şahane Şahbazova, Arxeologiya və Antropologiya Institutunun elmi işçisi doktorant Güney Bayramova, Felsəfe və Sosiologiya Institutunun kiçik elmi işçisi dissertant Nigar İsmayılova, AMEA-nın Naxçıvan Bölməsi Əlyazmalar Fondunda elmi işçisi Kübra Veliyeva, Şəki Regional Elmi Mərkəzinin elmi işçisi Aysən Salmanova, Lənkəran Regional Elmi Mərkəzinin elmi işçisi Mirməhəmməd Babayev, Gəncə Bölməsinin şöba müdürü dissertant Simuzər Qafarlı, keçmiş Qafqazşünaslıq İnstitutunun elmi işçisi

dissertant Şəriqiyə İmaməli və Mərkəzi Elmi Kitabxananın baş mütxəssisi siyasi elmlər üzərə felsəfe doktoru Züriyə Qarayeva AMEA-nın "İlin gənc alımı" nominasiyası üzərə qalib olublar.

Tədbirdə, həmçinin 2024-cü il ərzində nüfuzlu elmmetrik bazalarda (Web of Science və Scopus) en çox məqalə nəşr etdirən, elecə də məqalə sayına görə ilk üç yeri tutan elmi əməkdaşların adları səsləndirilib ki, onlara da Rəyasət Heyətinin müvafiq qərarı üzərə nəzərdə tutulan pul mükafatları verilib. AMEA üzərə en çox elmi məqalə çap etdirənlər arasında birinci yeri MEK-in direktoru texnika elmləri doktoru Hüseyn Hüseynov, ikinci yeri müvafiq olaraq Seysmoloji Xidmet Mərkəzinin direktoru AMEA-nın müxbir üzvü Qurban Yetirməli, Arxeologiya və Antropologiya İnstitutunun aparıcı elmi işçisi tarix üzərə felsəfe doktoru Dmitri Kiriçenko və Naxçıvan Böləmisi İncəsənət, Dil və Ədəbiyyat İnstitutunun elmi katibi filologiya üzərə felsəfe doktoru Zülfüyyə İsmayılov, üçüncü yeri isə Arxeologiya və Antropologiya Institutunun şöba müdürü tarix üzərə felsəfe doktoru Bəxtiyar Celilov tutublar.

Akademik Isa Həbibbəyli müsabiqənin qalibi olan gənclərə Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının "İlin gənc alımı" mükafati diplomlarını və 2024-cü il ərzində nüfuzlu elmmetrik bazalarda en çox məqalə nəşr etdirən əməkdaşlarla mukafatlarını təqdim edib.

Daha sonra ölkə başçısının müvafiq Sərəncamı ilə 2025-ci il Gənclər üçün Prezident mükafatına layiq görülen AMEA-nın Arxeologiya və Antropologiya İnstitutunun elmi işçisi ve doktorantı Mircavid Ağalarov çıxış edərək verilən yüksək dəyərə görə dövlət başçısına minnətdarlığını bildirib.

Daha sonra Mərkəzi Elmi Kitabxananın direktoru texnika elmləri doktoru Hüseyin Hüseynov, AMEA-nın Gənc Alım və Mütəxəssislər Şurasının sədri kimya elmləri üzrə felsəfe doktoru Elmər Babayev, AMEA-nın Felsəfe və Sosio-İngiliscə İnstitutunun şöba müdürü siyasi elmlər üzrə felsəfe doktoru, dosent Günel Melikli, Nəsimi adına Dilçilik İnstitutunun böyük elmi işçisi filologiya üzrə felsəfe doktoru Elnurə Hüseynova, akademik Ziya Bünyadov adına Şərqşünaslıq İnstitutunun kiçik elmi işçisi Asim Cənnətov, Lənkəran Regional Elmi Mərkəzinin elmi işçisi Mirməhəmməd Babayev və başqaları çıxış edərək son illərdə AMEA-də gənclərə yaradılan imkanların daha da genişləndirildiyini, onların elmi inkişafı üçün hərəkəfli şəraitin yaradıldığı bildirib, AMEA rəhbərliyinin gənclərə həmişə yüksək diqqət və qayğı göstərdiyini xüsuslu vurgulayıblar.

Qeyd olunub ki, dövlətimizin elmin inkişafına verdiyi yüksək qiymətin təzahürü olaraq, bu mükafatlara layiq görülmək təkcə bir fəxrlidir, eyni zamanda, böyük məsuliyyət və gelecek elmi fəaliyyət üçün stimul mənbəyidir.

Sonda akademik Isa Həbibbəyli 2 fevral - Azərbaycan Gəncləri Günüñə həsr olunmuş bütün elmi-tədqiqat müəssisə və təşkilatlarında 2 fevral - Azərbaycan Gəncləri Günüñə həsr olunmuş silsilə tədbirlər keçirilib.

Qeyd edək ki, AMEA-nın bütün elmi-tədqiqat müəssisə və təşkilatlarında 2 fevral - Azərbaycan Gəncləri Günüñə həsr olunmuş silsilə tədbirlər keçirilib.

2025-ci ildə qarşıda duran vəzifələrin müzakirəsi

AMEA-nın Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat İnstitutunun Elmi şurasının cari ildə ilk iclası keçirilib.

Tədbirdə Elmi şuranın üzvləri, institutun şöba müdürü, doktorant və dissertantlar iştirak ediblər.

AMEA-nın prezidenti, Ədəbiyyat İnstitutunun direktoru akademik Isa Həbibbəyli əvvəlcə gündəlikdəki məsələləri diqqətə çatdırıb, iclasda 2025-ci ildə Ədəbiyyat İnstitutunun qarşısında duran əsas vəzifələrin müzakirə olunacağını bildirib.

Sonra akademik Isa Həbibbəyli filologiya üzrə felsəfe doktoru, dosent Nəzakət Qafqazlı (Quliyeva) 80 illik yubileyi münasibətilə təbrük edərək ona institutun Fəxri fermanını təqdim edib.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin 28 dekabr 2024-cü il tarixli Sərəncamı ilə 2025-ci ilin ölkəmizdə "Konstitusiya və Suverenlik İli" elan edildiyini xatırladan AMEA rəhbəri sözügedən Sərəncamla bağlı qarşida duran vəzifələrdən danışmış. Qeyd edib ki, 2025-ci ilin "Konstitusiya və Suverenlik İli" elan edilməsi Azərbaycanın dövlətçilik tarixində mühüm əhəmiyyət kəsb edən bir hadisədir. Bu qərar ölkənin kon-

titusiyasının və suverenliyinin qorunması, gücləndirilməsi və əhəmiyyətinin bir daha vurğulanması məqsədini daşıyır.

Akademik Isa Həbibbəyli 2020-ci ildə Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rehbərliyi ilə Azərbaycan Ordusunun 44 günlük Vətən müharibəsində qələbə qazanaraq 30 ilə yaxın işğal altında qalmış torpaqlarımızı azad etdiyi, 2023-cü ilin sentyabrında keçirilmiş birgündən lokal xarakterli antiterror tədbirləri nəticəsində isə ölkəmizdə saxlamışdır.

"Prezident İlham Əliyev Ümummilli Lider Heydər Əliyevin siyasi

suverenliyinin tam bərpa edildiğini bildirib.

Bugünkü tarixi Qələbenin təmellərinin Ümummilli Lider Heydər Əliyevin uzaqqorun siyaseti ilə qoyulduğunu vurğulayan AMEA rəhbəri qeyd edib ki, Ulu Öndər Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün bərpa olunması üçün qətiyyətli diplomatik mübarizə aparmış, Azərbaycan Ordusunu və onun formalaşması prosesini daim diqqət mərkəzində saxlamışdır.

"Prezident İlham Əliyev Ümummilli Lider Heydər Əliyevin siyasi

xəttini yeni təməllər üzərində daha da inkişaf etdirərək, dünyada gedən global prosesləri de nəzərə alaraq,

Azərbaycan Ordusunu müasir texnologiya ilə təchiz edərək və vətənpərvər gənc nəsil yetişdirərək ölkəmədə suverenliyimizi tam təsdiq etmişdir", - deyə bildirən akademik Isa Həbibbəyli qeyd edib ki, Prezident İlham Əliyev dünyəvi siyasetdə bəşəri ideyaları yaşıdan bir siyasetçi, qalib sərkərdə və xalqın əsl lideri kimi adını əbədi olaraq tarixe yazdırıb.

"1995-ci ildə qəbul edilmiş Konstitusiya tarixə həm də Heydər Əliyev Konstitusiyası kimi daxil olub və bizim bütün sahələrdə fealiyyətəmizi tənzimləyir", - deyən AMEA prezidenti "Konstitusiya və Suverenlik İli" ilə bağlı Akademiya miqyasında genis işlərin aparılacağı, müxtəlif tədbirlərin keçiriləcəyini, yeni kitabların yazılıcağını, məqalələrin dərc olunacağına diqqətə çatdırıb.

Tədbirdə "Azərbaycan ədəbiyyatşunaslığı" jurnalının Redaksiya Heyətinin yeni tərkibinin təsdiq edilmesi, "Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat İnstitutunun 2025-ci il üçün elmi-tədqiqat işlərinin əhatəli planının təsdiq edilməsi", eləcə de "Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat İnstitutunun Elmi Şurasının 2025-ci il üçün iş planının müzakirəsi və təsdiqi" və "Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat İnstitutunun 2025-ci il üçün "Tədbirlər planı"nın müzakirəsi və təsdiqi" haqqında qərarlar qəbul edilib.

Daha sonra institutun Tehsil şöbəsinin müdürü filologiya üzrə felsəfe doktoru dosent Günel Qarayeva "Elmlər və felsəfe doktoru hazırlığı üzrə doktorant və dissertantların attestasiyadan keçməsinə dair" çıxış edib.

Sonda bir sıra cari məsələlər müzakirə olunub, müvafiq qərarlar verilib.

AMEA-da elektron elmin inkişafı: Gələcəyə baxış

AMEA-da elektron xidmətlərə həsr olunmuş növbəti müşavirə

Yanvarın 30-da AMEA-nın prezidenti akademik İsa Həbibbəylinin sədrliyi ilə Akademiyada elektron xidmətlər sahəsində 2024-cü il ərzində görülmüş işlər və qarşıda duran vəzifələrə həsr olunmuş növbəti müşavirə keçirilib.

Müşavirədə çıxış edən AMEA-nın prezidenti akademik İsa Həbibbəyli bildirib ki, elektron xidmətlər şəbəkəsinin genişləndirilməsi yeniləşən Akademianın başlıca prioritətlərindən biridir və 2024-cü il ərzində də bu istiqamətində müüm addımlar atılıb, səmərəli fəaliyyət davam etdirilib. Qeyd edib ki, informasiya-kommunikasiya texnologiyalarının sürətli inkişafı bizləri də bu istiqamətə yönəlməyə vadər edir və bu yönə Akademiyada həyata keçirilən fəaliyyət Azərbaycan elminin dünyaya çıxmamasına kömək edir.

AMEA prezidenti elmi nəşrlərin elektron versiyalarının və bazalarının yaradılmasının, nəşrlərin beynəlxalq səviyyəye yüksəldiməsinin, məqalələrə DOI identifikasiatorunun verilməsinin, alimlərin akademik sosial şəbəkələrdən istifadəsinin genişləndirilməsinin, "Vikipediya" Virtual Ensiklopediyasında eləvə olunan və redakte edilən məqalələrin sayının artırılması bu istiqamətdə həyata keçirilən başlıca tədbirlər olduğunu deyib. Vurğulayıb ki, nəşrlərin elektron versiyalarının yaradılması və məqalələrə DOI identifikasiatorunun verilməsi alımlarımızın tədqiqatlarının beynəlxalq müstəviyə çıxmamasına və onların emmətrik göstəricilərinin artmasına təkan verəcək.

Akademik İsa Həbibbəyli bildirib ki, atılan bu addımlar Azərbaycan elmini dünya elmi ilə rəqabət apara biləcək səviyyəyə qaldırmaq məqsədi daşıyır və son illərdə AMEA Rəyasət Heyeti aparatının "Elektron Akademiya" şöbəsi tərəfindən görülen işlər neticesində bir çox uğurlar əldə olub.

Daha sonra AMEA Rəyasət Heyeti aparatının "Elektron Akademiya" şöbəsinin müdürü riyaziyyat üzrə fəlsəfə doktoru Fariz İmranov "AMEA-da elektron elmin inkişafı problemləri: gələcəyə baxış" mövzusunda məruzə ilə çıxış edib.

AMEA əməkdaşlarının könlüllü qruplarının "Vikipediya" Virtual Ensiklopediyasında fəaliyyəti barədə məlumat verən F.İmranov ötən il ərzində 2207 yeni məqalənin yaradıldığı, 1500 məqalənin easslı redakte olunduğu söyləyib. Bundan əlavə, "Elektron Akademiya" şöbəsinin əməkdaşlarının bilavasitə iştirakı ilə "Vikipediya"da Azərbaycan dilində 504, ingilis dilində 123, türk dilində 77, rus dilində 60, fars dilində 11, alman dilində 9 və özbek dilində isə 7 məqalə (cəmi 791

məqale) yaradılıb. Azərbaycan "Vikipediya" icmasının səmərəli fəaliyyəti nəticəsində "Vikipediya"da dərinlik (keyfiyyət) 51-e yüksəlib.

F.İmranov, həmçinin "Crossref Publishers International Linking Assosation, Inc." tərəfindən Akademianın nəşrlərinə AMEA (ANAS) adı altında rəqəmsal obyekt identifikasiatorunun (DOI) təsis edildiyini bildirib. Qeyd edib ki, 2024-cü il ərzində AMEA-nın 26 elmi jurnalının, 47 nömrəsində dərc olunmuş 1009 məqalə və 17 konfrans materialı DOI identifikasiatoru ilə təmin olunub. O, AMEA DOI identifikasiatoru təmin edilmiş jurnalalar, jurnal məqalələri və konfrans materiallarının arxivləşdirildiyini de diqqətə çatdırıb.

Bundan əlavə, 2024-cü il ərzində AR İqtisadiyyat Nazirliyinin tabeliyində Dördüncü Sənaye İnqilabının Təhlili və Koordinasiya Mərkəzi (4SİM) ilə AMEA arasında birgə emekdaşlıq sahəsində İqtisadiyyat Nazirliyinin dəstəyi ilə AMEA əməkdaşlarının 140-dan artıq kursda iştirak edərək, ümumilikdə 881 "Coursera" sertifikati aldıqlarını söyləyib.

Eyni zamanda bildirib ki, ölkə başçısının "Dövlət orqanlarında (qurumlarında) daxili idarəetmə proseslərinin elektronlaşdırılması tədbirləri haqqında" və "Dövlət orqanları (qurumları) arasında sənəd mübadiləsinin elektronlaşdırılması haqqında" fərمانlarının icrasının təmin edilməsi ilə əlaqər AMEA Rəyasət Heyətinin müvafiq qərarı əsasında AMEA-nın Internet şəbəkəsinin, kompüterlərin texniki imkanlarının mövcud durumunun dəyərləndirilmesi məqsədi ilə texniki baxış keçirilib, təhlilər aparılıb və müvafiq tekliflər hazırlanaraq AMEA Rəyasət Heyətinə təqdim olunub. Neticədə AMEA Rəyasət Heyətinin internet şəbəkəsi yenilənib və hazırladı şəbəkə qıraqbatlıq sürətli işləmə imkanına malikdir və bu şəbəkə üzərindən AMEA Elektron Sənəd Dövriyyəsi Sisteminin fəaliyyəti təmin edilir.

F.İmranov bildirib ki, Xüsusi Rabitə və İnformasiya Təhlükəsizliyi Dövlət Xidmetinin təqdim etdiyi qaydalar çərçivəsində AMEA-nın saytlarının fəaliyyəti yenilənir. Akademianın 4 elmi bölməsinin və AMEA DOI-nin saytları yaradılıb, həzirdə istifadə olunur. Həmçinin dövlət başçısının Sərəncamı ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasının informasiya təhlükəsizliyi və kibertəhlükəsizliyi" dair 2023-2027-ci illər üçün Strategiyası"nın həyata keçirilməsi ilə bağlı Tədbirlər planında AMEA-nın icraçı olduğu bəndlərdə nəzərdə tutulmuş tədbirlər tam icra olunub.

Bundan əlavə, Akademianın 18 elmi jurnalının sayı yaradılıb, domen və hostinglə təmin edilərək AMEA Dergi Parkına daxil edilib: "Bu il

AMEA Dergi Parkına daxil olan 3 jurnal - "Azərbaycan Riyaziyyat Jurnalı", "Müqayisəli ədəbiyyatşünaslıq" və "Azərbaycan ərazisində seysmopropoqnoz müşahidələri" jurnalları Türkiyənin TÜBİTAK ULAKBİM DergiParkına daxil edilib, Türkiyədə yayımlanır və baza tərəfindən xülasələndirilir. AMEA Dergi Parkına daxil olunan jurnallarda dərc edilən məqaleler "Google Scholar" a integrasiya olunur və 2-4 gün ərzində indeksləndirilir. AMEA Dergi Parkına və TÜBİTAK ULAKBİM DergiParkına daxil olan jurnalların sayının artırılması üçün zəruri tədbirlər görülür. Bundan əlavə, "Azərbaycan ərazisində seysmopropoqnoz müşahidələri" jurnalının Scopus bazasına daxil olunmasına baxımaq məqsədilə AMEA Dergi Parkı tərəfindən müvafiq qaydada təqdim edilib".

Məruzəçi "Elektron Akademiya" şöbəsi tərəfindən AMEA İnsan Resursları və Elmmetric Məlumatlar Bazası - AMEA İREMB-nin yardıclarlaq istifadəyə verildiyini söyləyib. Bazada ümumilikdə AMEA-nın elmi müəssisəsə və təşkilatlarının elmmetric göstəriciləri qeydə alınır, təhlil olunur, rəngləşdirilir, strukturlaşdırılır və vizual nümayiş etdirilir. AMEA İREMB-in fəaliyyəti TÜBİTAK ULAKBİM əməkdaşları tərəfindən təhlil edilib, məhiyyətinin özünəməxsusluğunu yüksək dəyərləndirilir və birgə emekdaşlıq layihəsi çərçivəsində daha da genişləndirilməsi tövsiyə olunub. F.İmranov bildirib ki, AMEA Dergi Parkı-na daxil olan jurnalların AMEA Rəqəmsal Elmi İnformasiya Sistemine (AMEA REIRS) integrasiya olunması nezərdə tutulur.

2024-cü il ərzində "Microsoft" şirkəti tərəfindən AMEA-nın fəaliyyətinin monitoring edildiyini və şirkət tərəfindən akademik tədqiqat qurumu qismində qeydə alındığını deyən F.İmranov Akademianın nəticə etibarilə "Microsoft" tərəfindən akademik qurumların fəaliyyətinin desteklənməsi layihələrinə qoşulmaq imkanı elə etdiyini söyləyib. Bildirib ki, anas.az domeni üzərindən AMEA əməkdaşları korporativ e-mail ünvanları ilə təmin edilib, korporativ e-mail ünvanlarının üzərindən lisenziyali "Microsoft Ofis" və digər program təminatına çıxış əldə olunub, lisenziyali "Teams" və digər komunikasiya vasitələrinin istifadə imkanı yaranıb.

Ö, hazırda "Microsoft Teams"də Azərbaycan dilinin transkripsiya üçün dəstəklənən diller siyahısına daxil edilməsi istiqamətində işlər görüldüyü söyləyib.

Bundan əlavə, çıxışında AMEA-nın elmi tədqiqat müəssiselerində Rəqəmsal Elmi İnformasiya Resursları Sisteminin (AMEA REIRS) işlənilməsi və Robot texnologiyaları sahəsində görülmüş işləri də təqdim edib.

Sonda çıxış edən akademik İsa Həbibbəyli "Elektron Akademiya" şöbəsi tərəfindən görülen işləri yüksək qiymətləndirib. Akademik İsa Həbibbəyli 2025-ci il ərzində AMEA-da işi üzü görən bütün nəşrlərin elektron bazasının yaradılması və AMEA Dergi Parkına daxil edilməsi, jurnalların təkmilləşdirilərək Scopus bazasında nüsxələnməsi üçün təqdim olunması barədə tapşırıq və tövsiyelerini verib.

AMEA prezidenti, həmçinin Akademianın elmi müəssisəsə və təşkilatlarındakı "Elektron Akademiya" şöbələrinin əməkdaşlarının fəaliyyətinin təkmilləşdirilməsi üçün təlimlərin keçirilməsi, eləcə də kibertəhlükəsizliklə bağlı tədbirlərin genişləndirilməsi istiqamətində tapşırıqlarını diqqətə çatdırıb.

Akademiya prezidenti MEK-dəki kolleksiyasına yeni nəşrlər hədiyyə edib

AMEA-nın prezidenti akademik İsa Həbibbəyli Mərkəzi Elmi Kitabxanası (MEK) şəxsi kolleksiyasına 101 sayıda ədəbiyyat hədiyyə edib.

Təqdim olunan ədəbiyyat toplusuna Azərbaycan, türk, özbek, qırğız, serb, rus, ingilis, italyan dillərində 93 kitab və 8 jurnal daxildir. Burada akademikin özünün mülliəti olduğu "Fərqli baxış" şeirler toplusu, Əməkdaş elm xadimi, filologiya elmleri doktoru, professor Yusif Seyidovun keçdiyi şərifli ömrü yolundan, peşəkar ədəbiyyatşunas, ustad və müəllim kimi fəaliyyətindən bəhs edən "Görkəmlı dilçi alim, peşəkar ədəbiyyatşunas və ustad müəllim" albom-monoqrafiyası, "Kitabi-Dədə Qorqud" monoqrafiyası, Naxçıvan diyarındaki qədim düz medənələrinə aid məqalə və şeirələr toplusu "Duzdağ mozaikası", "Turancı incisi-Azərbaycan" ("Azərbайджан-җемчужина Турана") monoqrafiya-antologiyası, eləcə də türk dilinə tərcümə olunmuş "Nizami Gəncəvi Azərbaycandan dünyaya" kitabları yer alıb.

Ədəbiyyat sırasında akademikin çoxcəhətli elmi-təşkilatlı fəaliyyətini, həyat və yaradıcılığını eks etdirən materiallardan ibarət nəşrlər də mövcuddur.

Qeyd edək ki, MEK-in "Akademiklər kitabxanası"nda toplanan 50-e yaxın alimin kolleksiyasındaki nəşrlərin hər biri tədqiqatçılar üçün dəyərlər elmi mənbələrdir.

Azərbaycan elminə ağır itki üz verib

AMEA-nın müxbir üzvü Rüfət Mir-Əsədulla oğlu Mir-Qasımov vəfat edib.

Rüfət Mir-Qasımov 17 aprel 1940-ci ilde Bakı şəhərində anadan olmuşdur. Moskva Dövlət Universitetinin Fizika fakültəni bitirmişdir (1963). Elmlər namizədi (1969), elmlər doktoru (1979) elmi dərəcələri almış, 1989-cu ildə AEA-nın müxbir üzvü seçilmişdir.

AEA Fizika İnstitutunda (1963-1965) işləmiş, 1965-ci ildən Birləşmiş Nüvə Tədqiqatları İnstitutunda (Dubna, Rusiya) aparıcı elmi işçisi vəzifəsində çalışmış, sonra bir sıra xarici ölkələrin nüvə tədqiqatları mərkəzlərində elmi fəaliyyətini davam etdirmişdir.

Rüfət Mir-Qasımovun tədqiqatları əsasən elementar zərrəciklər fizikası və saha nəzəriyyəsinə həsr olunmuşdur. Lokal kvant nəzəriyyəsinə alternativ kvant saha nəzəriyyəsinin qurulması onun mühüm nəticələrindən biridir. Alim burada Plank sabiti və işiq sürəti ilə yanaşı, yeni universal sabit - fundamental uzunluğu da daxil etmişdir. Bu nəzəriyyə çərçivəsində yüksək enerjilərdə yeni fiziki hadisələrin mövcudluğunu proqnozlaşdırılmışdır.

Rüfət Mir-Qasımovun relativityist konfiqurasiyalı fəza konsepsiyası əsasında iki cisim relativityist probleminə yanaşma üsulu vermiş və Şredinger kvant mehanikasını inkişaf etdirmiştir. Lorens qrupunda Kazimir operatorunu relativityist hissəciklər arasında məsəfe kimi interpretasiya etmiş və bunu kvant mehanikası məsələlərinin həllinə tətbiq etmişdir. Bu interpretasiya və Furye ayırmalarından istifadə etməklə fəzanın relativityist konfiqurasiyasını qurmuş və bununla da dalğa tənliliklərinin həllində differensial hesablamalarla yanaşı, sonlu fərqlər əsaslı tətbiqin də səmərəliliyinin artırılmasına nail olmuşdur. Bu yanaşma proton modelinin, kvark modellərinin, yüksək enerjilərdə adronların yayılması, relativityist nüvə fizikası və s. tədqiqatlarda geniş tətbiqi tapmışdır.

Alim həmçinin kvant saha nəzəriyyəsinin hamilton təsvirindən istifadə etməklə işiq konusunda dinamikanın təsviri üçün səmərələri üslü işləmiş və tətbiq etmişdir. Kvant saha nəzəriyyəsində kvazipotensial yanaşma əsasında relativityist kvant mehanikasının sonlu-fərq variantını inkişaf etdirmiştir. Relativityist kvant mehanikasında çəpilmə nəzəriyyəsi və kvant mehanikasında istifadə olunan yaxınlaşmaların analoqlarını qurmuş, sonlu-fərq tənliliklərinin xassələrinə əsaslanaraq, kvarklarla konfaynment (tutulub saxlanma) mehanizmini təkli etmişdir.

Kvant fəzası konsepsiyasını inkişaf etdirmiş, Şredinger tənliyinin bir sıra dəqiq həllini tapmışdır.

Rüfət Mir-Qasımov 150-dən çox elmi əsərin mülliəti iddi.

Allah rəhmət eləsin!

AMEA Rəyasət Heyətinin üzvləri:

İsa Həbibbəyli, Dilqəm Tağıyev, İbrahim Quliyev, Nərgiz Paşayeva, Rasim Əliquliyev, Tofiq Nağıyev, İrədə Hüseynova, Gövhər Baxşeliyeva, Arif Həşimov, Cəmil Əliyev, İsmayıllı Hacıyev, Fuad Əliyev

Akademik Cəlal Əliyevin xatirəsi anılıb

Böyük alim və ictimai-siyasi xadim, AR ETN Molekulyar Biologiya və Biotexnologiyalar İnstitutunun yaradıcısı akademik Cəlal Əliyevin vəfatından doqquz il ötür.

Bu münasibetlə AR ETN Molekulyar Biologiya və Biotexnologiyalar İnstitutunun kollektivi, Botanika İnstitutunun, Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin Əkinçilik Elmi-Tədqiqat İnstitutunun, AMEA Biologiya və Tibb bölməsinin nümayəndəleri, Cəlal Əliyev məktəbinin tələbələri və yaxınları onun Birinci Fəxri Xiyabandakı məzarını ziyarət edib, ruhuna dua-lar oxuyaraq abidəsi öününe əklil və gül dəstələri qoyublar.

Molekulyar Biologiya və Biotexnologiyalar İnstitutunda akademik Cəlal Əliyevin xatirəsinə həsr olunmuş anım tədbiri keçirilib.

Övvələc görkəmli alimin xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla yad edilib.

AMEA-nın vitse-prezidenti, AR ETN Molekulyar Biologiya və Biotexnologiyalar İnstitutunun baş direktoru akademik İrədə Hüseynova akademik Cəlal Əliyevin həyat yolundan, elmi yaradıcılığından, Azərbaycan və dünyaya elminə verdiyi töhfələrdən söz açaraq, onun fotosintezlə bağlı əldə etdiyi elmi nəticələrin dünyasının bir çox ölkələrində uğurla tətbiq olundugu vurğulayıb. Cəlal Əliyevin təşəbbüsü ilə ölkəmizdə biologyanın yeni istiqamətlərinin - molekulyar biologiya, molekulyar genetika, gen və hüceyrə biotexnologiyası, riyazi biologiya, kompüter biologiyası və bioinformatica sahələrinin inkişaf etdiriyini deyən məruzəçi alimin tələbələrinin bu gün dünyasının aparıcı universitetlərində çalışdıqlarını söyləyib. Onun rəhbərliyi ilə bu elmlərin güclü kadr bazası formalasdırılıb. Məhz onun təşəbbüskarlığı nəticəsində respublikamızda ilk dəfə biologiya və kənd təsərrüfatının bir çox nəzəri və praktiki məsələlərinin həlli riyazi metodlardan, informasiya və kompüter texnologiyalarından istifadə etməklə mümkün olub. Azərbaycan elminin dünyada tanınmasında, təbliğində və beynəlxalq elmi təşkilatlarla əlaqələr qurulmasında alimin misilsiz xidmətləri olub.

Sonra çıxış edən Modern İnkışaf və Aile ictimai Birliyinin sədri Zərifə Quliyeva, alimin dəstu Rizvan Vahabov və AMEA-nın müxbir üzvü İbrahim Əzizov akademik Cəlal Əliyevin mübarizələrlə zəngin, hamiya örnək ola biləcək bir ömür yaşadığını vurğulayaraq, onun tekçə alim kimi deyil, həm də bir insan, bir dost olaraq insanlığın zirvəsində dayanlığını qeyd ediblər. Çıxış edənlər akademik Cəlal Əliyev Azərbaycan elminin inkişafında çoxılık zəngin və məhsuldar fəaliyyətindən, alimin əməyinin xalqımız və dövlətimiz tərəfindən yüksək qiymətləndirildiyindən bəhs edərək, elmə dəyərli töhfələr vermiş böyük alimin ezziz xatirəsinin ürəklərde daim yaşayacağını vurğulayıblar.

Tədbirin sonunda akademik Cəlal Əliyev həsr olunmuş videoçarx nümayiş etdirilib.

"Konstitusiya və Suverenlik İli" MEK qarşısında da böyük vəzifələr qoyur

2025-ci ilin Azərbaycanda "Konstitusiya və Suverenlik İli" elan edilməsi, ölkəmizin hüquqi dövlət quruluğu sahəsində və suverenliyin daha da möhkəmləndirilməsi istiqamətində atılacaq addımların davamı kimi mühüm əhəmiyyət daşıyır. Bu il müstəqil Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasının qəbul edilməsinin 30 il, Ermənistan orduzu üzərində qazanılan böyük Zəfərin 5 il tamam olur.

1995-ci il noyabr ayının 12-də Ümummilli Lider Heydər Əliyevin rəhbərliyi ilə ilk dəfə müstəqil Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası hazırlanıb. Referendum yolu ilə qüvvəyə mindi. İlk Konstitusiya çoxəslik ənənələrimizə səykənərək, milli dövlətçilik tarixində mühüm əhəmiyyət kəsb edir və ölkəmizin milli sərvətidir. Ulu Öndər Heydər Əliyevin 1996-ci il 1 noyabr tarixli Fərmanına əsasən, hər il noyabrın 12-si ölkədə Konstitusiya Günü kimi qeyd edilir.

Müstəqil və suveren dövlətə sahib olan ölkəmizdə 2025-ci ilin "Konstitusiya və Suverenlik İli" elan edilməsi dünyada yaşayan bütün azərbaycanlıları sevindirir, ölkənin digər qurumlarında olduğu kimi, Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının Mərkəzi Elmi Kitabxanasının da qarşısında mühüm vəzifələr qoyur.

Bele ki, Azərbaycanın en zengin və nüfuzlu kitabxanaları sırasında yer alan AMEA-nın Mərkəzi Elmi Kitabxanası balansında dünya xalqlarının 50-dən çox dilində 1 milyon 500 minə yaxın ədəbiyyatı mühafizə edir. Mərkəzi Elmi Kitabxana olaraq il ərzində qarşımızda duran ən mühüm vəzifələrdən birincisi konstitusiyanın təbliği istiqamətində üzərimizə düşən vəzifələri yerinə yetirməkdir. Bu istiqamətdə Mərkəzi Elmi Kitabxanada bir sıra işlər görülür. Bunnardan birincisi ənənəvi və virtual kitab sərgiləridir. Həmin sərgilərdə il boyu konstitusiya, dövlətçilik, suverenlik və qanunvericilikle bağlı ədəbiyyatlar nümayiş etdiriləcək. Həmin kitabların artıq virtual və ənənəvi formada sərgisi təşkil edilərək öz oxucusunun yolunu gözləyir. Sərgide 1921-ci il mayın 19-da I Ümumazərbaycan Sovetlər Qurultayında qəbul edilen Azərbaycan dövlətinin birinci Konstitusiyası və digər illərdə qəbul olunmuş konstitusiyalarla yanaşı, Azərbaycan SSR-nin 1978-ci il aprelin 21-də qəbul edilmiş son Konstitusiyası, ölkənin əsas qanunu, ən yüksək hüquqi qüvvəyə malik Azərbaycan Respublikasının yeni Konstitusiyası, ümumxalq səsverməsində qəbul edilmiş dəyişiklik-

lər, "Azərbaycan Respublikasının Cinayət hüququ", "Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsi", "Azərbaycanda vətəndaş cəmiyyəti quruluşunun siyasi aspektləri", "Azərbaycan Respublikasının Konsitituysi və hüququnun esasları", "Konstitusiya məhkəməsinin (plenarunun) Qərarları", "Xarici ölkələrin Konstitusiya (dövlət) hüququ", "Qanunun aliliyi dövlətin məhkəmliyidir" və digər neşrlər nümayiş olunur. 5 bölmə, 12 fəsil və 158 maddədən ibarət olan ve 1995-ci il noyabrın 12-də ümumxalq referandumu ilə qəbul edilmiş müstəqil Azərbaycan Respublikasının ilk Konstitusiyası da sərgilənir.

Sevindirici haldır ki, cari ilin avqust ayında həm də Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası Mərkəzi Elmi Kitabxanasının yaradılmasının 100 yaşı tamam olur. Bu gün yeni islahatlar mərhələsinə qədəm qoyan MEK-in əsas hədəfləri sırasında "Elektron Kitabxana" konsepsiyası da mühüm yer tutur və kitabxananın yeniləşən fəaliyyətinin ana xəttini dünyada baş verən kitabxana-informasiya prosesləri kontekstində oxuculara xidmət sisteminin müasir modelinin hazırlanıb həyata keçirilməsi təşkil edir.

Mərkəzi Elmi Kitabxananın Sərgi salonunda həm də bir əsr yaşı olan kitabxana haqqında da il boyu eyniadlı sərgi nümayiş etdiriləcək. Hər ayın ilk iki iş günü keçirilən "Açıq qapı" günlərində MEK üzvü olmayan, ölkənin istənilən bölgəsindən, həmcinin xarici vətəndaşlar yaxınlaşaraq həm təşkil edilən sərgilərlə, həm də kitabxana ilə yaxından tanış olub, oxucu kartı da əldə edə bilərlər. Bu sərgilər kitabxananın rəsmi saytında da virtual formada izləyicisine təqdim edilir.

Tarixe qisaca nəzər salsaq görərik ki, müstəqil və suveren ölkədə yaşamaq hər bir vətəndaşa nəsib olmur. Ölkəmiz Azərbaycan tarix boyu ən ağır cinayətlərə və işğallara məruz qalıb. Azərbaycan 30 ildən artıq müharibə şəraitində yaşayaraq tor-

paqları işğal altında qalan, suverenliyi və ərazi bütövlüyü pozulan ölkə olmasına baxmayaq, mübarizə əzmi qırılmayan və daim inkişaf edən bir ölkəyə çevrilib.

2020-ci ilde Vətən müharibəsində əldə edilən Zəfərdən sonra bir daha şahid olduq ki, 30 ildən sonra şəhidlərin qanı yerde qalmadı, Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Azərbaycan Ordusu düşmən üzərində möhtəşəm qələbə qazandı. Xalq öz Prezidentinin etrafında yumruq kimi six birleşdi və öz suverenliyini bir daha bərpa etdi. Azərbaycan bütün dünyaya öz gücünü, birləşməni, suveren olmaq istəyini yenidən bəyan etdi. Buna görə biz suveren Azərbaycanın xoşbəxt vətəndaşlarıyız.

Bu gün artıq müstəqil, suveren Azərbaycan dövləti inkişafının yeni mərhələsində ərazi bütövlüyünü, suverenliyini qoruyan, tam təmin edən bir ölkəyə çevrilib. Müharibədən sonra işğaldan azad edilmiş torpaqlarda aparılan islahatlar, bərpa, yenidənqurma işləri, həyat və yaşayış üçün ən ümddə mesələ olan yeni infrastruktur qurulması, həyata keçirilən digər hüquqi islahatlar və dövlət tərəfindən atılan digər bu kimi müsbət addımlar ölkənin getdikcə artan iqtisadi uğurundan xəber verir. Tarixi torpaqlarımızın işğaldan azad olunması, dövlət tərəfindən bu ərazilərde bərpa prosesinin başlanması, o torpaqların əsl sakınlarının Böyük Qayıdış hərəkatı ilə öz doğma yurdlarına-Qarabağ qayıdışının uğurla davam etdiriləməsi şəhidi qardaşı və keçmiş məcburi köçkünləri olaraq məni də qəlbən sevindirir. Bu münasibətlə dövlət başçısına dərin minnədarlığımızı bildiririk.

Yaxşı ənənələrin müsbət dənəsi olur. Bu baxımdan bütün ömrünü xalqının xoş günlərinə həsr edən Azərbaycan xalqının Ümummilli Lider Heydər Əliyev siyasi kursunun layiqli davamçısı, dövlət başçısı, Zəferimizin memarı, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyev xalqın nümayəndəsi olan coxsayılı elm adamının da rıfah halının yaxşılaşması, insan hüquq və azadlıqlarının inkişafını diqqətdə saxlaması aparılan uğurlu siyasetin növbəti müsbət təzahürür.

Tam əminliklə qeyd etmək olar ki, təze qədəm qoymuşuz 2025-ci il ölkəmizdə dövlətçilik tariximizin yeni başlangıç mərhələsinə çevriləcək və harada yaşamasından asılı olmayaraq soydaşlarımızı bir amal etrafında daha da six birləşdirəcək.

Hüseyin HÜSEYNOV
AMEA Mərkəzi Elmi
Kitabxanasının direktoru,
texnika elmləri doktoru, dosent

Növbəti könüllülük hərəkatına start verilib

Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının (AMEA) Mərkəzi Elmi Kitabxanasında (MEK) könüllü namizədlərlə görüş keçirilib.

Kitabxananın direktoru, texnika elmləri doktoru Hüseyin Hüseynov dövlət tərəfindən aparılan uğurlu gençlər siyasetində danışır və MEK-in fəaliyyət istiqamətləri haqqında namizədlərə məlumat verib. Qeyd edib ki, AMEA-da ilk olaraq Mərkəzi Elmi Kitabxanasında fəaliyyətə başlayan könüllülük hərəkatı gençlərin fərdi inkişafına, məsuliyyətli bir vətəndaş və gələcək peşəkar kadr kimi formalşamasına təsir edir. Budəfəki məsələqəyə qoşulanların sayıda artım müşahidə olunduğu vurğulayan direktor gençlərin MEK-e maraşını yüksək qiymətləndirir.

Daha sonra MEK-in elmi katibi, "MEK könüllüləri"nə məsul şəxs Şəbnəm Rüstəmova müsabiqənin şərtləri, elə-

ce de gələcək üç ay ərzindəki fəaliyyətləri haqqında onları etraflı məlumatlandırmışdır. Elmi katib son mərhələdə onlardan xüsusi keyfiyyətlərə malik 20 nəfər gençin seçiləcəyini, öhdəliklərini uğurla başa vuran gençlərin hər birinə AMEA-nın Mərkəzi Elmi Kitabxanası tərəfindən sertifikatlar veriləcəyini, aktivliyi ilə seçilənlər isə xasiyyətnamələrin təqdim olacağını bildirib.

Sonda gençləri maraqlandıran suallar cavablandırılıb, kitabxana ilə tanışlıqları baş tutub.

Azərbaycanda sosial və humanitar elmlərin perspektivləri

AMEA-nın 2024-cü il fəaliyyəti kontekstində

Elmi yeniləşmə fəlsəfəsi

Azərbaycan KiV-də zaman-zaman Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının yeniləşmə kursu ilə bağlı müxtəlif aspektlərdə təhlilər verilir. Bunun iki başlıca səbəbi mövcududur.

Birincisi, AMEA hələ də yeganə elmi təşkilatdır ki, 2022-ci ilin payızından sistemli və davamlı şəkildə mühüm dövlət qurumu kimi özünün yenileşməsinin elmi əsaslı konsepsiyasını hazırlamış və onu inklüziv reallaşdırmaqdadır. Bu təsəbbüs AMEA-nın prezidentindən gəlməşdir və akademik Isa Həbibbəyli şəxsi nümunəsi ilə qarşıya qoyulan vəzifələrin öhdəsində hansı fəallıq, məsuliyyət, möhkəm elmi əsaslı əsulla gəlməyin zəruriliyini bütün kollektive göstərməkdədir. Yeni yeniləşmə adı hadisə deyildir - Azərbaycan dövlətçiliyi üçün çox əhəmiyyətli olan bir dönmədə AMEA rəhbərliyinin bir dövlətçi və elmi mövqə seçimidir. Təşkilatın kollektivi bu seçime böyük önəm vermekdədir.

İkinci, XXI əsrin üçüncü on illiyində ölkənin baş elmi təşkilatının teşəbbüskar olaraq dövlətçiliyi öndə tutmaqla özünü yeniləşdirməyə sistemi və əsası yanaşması bir tərəfdən, Prezident İlham Əliyevin müəyyən etdiyi ölkənin strateji inkişaf kursuna AMEA-nın tam sadıqliyinin təsdiqidir, diger tərəfdən isə bu sadıqliq emosional bağlılıqla məhdudlaşmışdır - daha çox alim fəaliyyətini fədakarcasına həmişə dövlətçiliyi xidmet istiqamətinə yöneltməyin rəmziidir. AMEA-nın bu seçimini akademik Isa Həbibbəyli yiğcəm tezisə belə ifadə etmişdir: "Biz seçdiyimiz yoldan heç zaman dönməyəcəyik"!

Vurğuladığımız tezislerin fonunda AMEA-nın 2024-cü ildəki fəaliyyətinin hesabatlılığı və qarşidakı vəzifələrin yerinə yetirilməsi əzmini təhlil etmək aktual görünür. O cümlədən, "Azərbaycanda sosial və humanitar elmlərin perspektivləri necə görünür?" sualına təşkilatın fəaliyyətinin konkret istiqamətləri kontekstində cavab axtarışları idareetmə, siyasi, elmi və təhsil dairələri üçün maraqlı ola bilər.

Lakin burada, ümumiyyətə, elmin mahiyyəti (təbiəti) ilə bağlı bir mühüm özəllik vardır. Geniş anlamda elmdən danişanda mütələq problema geniş baxış lazımdır, çünkü heç zaman tecrid olunmuş elmi yanaşma və ya qıymətləndirmə olmur. Ölkə məqyasında belə aparılan təhlillər və gəlinən qənaətlərin dünya səviyyəsi ilə müqayisəsi vacibdir. Biz məsələyə bu aspektdə yanaşırıq. Həmin səbəbdən AMEA-nın yeniləşmə kursunun bir sıra mühüm məqamları üzərində bir daha qısa dayanmağa ehtiyac görülür.

7 prioritətin ortaq fəlsəfəsi

2024-cü il fevralın 29-da Reyasət Heyətinin ümumi yığıncığında AMEA prezidentinin elan etdiyi 7 prioritət istiqamət aşağıdakılardır: 1) azərbaycanlılıq; 2) türk dünyası üzrə tədqiqatların miqyasının genişləndirilməsi; 3) rəqəmsallaşma, sünü intellekt və kibertəhlükəsizlik; 4) geniş mənada dünya elmine ineqrasiya; 5) "Gənc Akademiya" layihəsinin həyatə keçirilməsi; 6) Azərbaycan elmində, o cümlədən, akademiyada doktorantura təhsili; 7) AMEA-da mövcud idarəetmə strukturlarının yeniləşdirilməsi.

Bu istiqamətlər yeni tarixi mərhələnin əsas özəlliklərini nəzərə almaqla 4 fəaliyyət aspektini ehtiya edir.

Birincisi, tədqiqat istiqamətləri. Bu, konkret prioritet istiqamət olaraq tədqiqata üç aspektin vəhdətində yeniləşmə ruhunda yanaşmağa imkan verir. Onlar elmi yaradıcılıq və vətəndaş mövqeyinin qarşılıqlı münasibətləri (azərbaycanlılıq), yaradıcılıqda kollektiv yaradıcı komandanın yaradılması əsasında ən yeni aktual elmi mövzuların tədqiqini (rəqəmsallaşma, sünü intellekt və kibertəhlükəsizlik) və elmi fəaliyyətin təşkilatda strukturların işlətildiyi fonunda yeniləşməsini (AMEA-da mövcud idarəetmə strukturlarının yeniləşdirilməsi) əhatə edirlər.

I məqalə

İkinci, son məqsədi bütövlükde dünya elminin ineqrasiyaya nail olmaqla ayrıca türk dünyasının elmi mühiti ilə əlaqələri maksimum inkişaf etdirmək. Bu yolu seçilməsi ciddi tarixi, mənəvi, medəni, elmi və dövlət quruculuğu kontekstine malikdir. Onun tədqiqi ayrıca aparılmalıdır.

Üçüncü, elmi fəaliyyət enerjisini yeniləşmək və onu daha potensiallı və müasir məhiyyəti müstəviye dinamik gətirmək üçün gənclərin elmə cəlb edilməsinə yeni stimul vermək. Bunun üçün AMEA rəhbərliyi "Gənc Akademiya" layihəsinə müyyən etmişdir.

Dördüncü, elmlə təhsilin ineqrasiyasına müasir uğurlu doktorantura modellərinin Azərbaycan şəraitinə uyğunlaşdırılması əsasında nail olmaq. Yeri gəlmışkən, bu strateji xarakterli mühüm istiqamətlə bağlı artıq AMEA Reyasət Heyəti Aparatının "Elm və təhsil" şöbəsi çox ciddi təşəbbüsler göstərir, maraqlı araşdırılmalar aparır, dünya üzrə nümunelərə baxır və diqqətə layiq təkliflər verir.

İndi vurğuladığımız məqamlara AMEA-nın içtimai bölməsinin illik hesabatında yer almış faktların işiğində baxaq.

Hesabatlılıq məsuliyyəti

AMEA Reyasət Heyətinin 25 yanvar 2025-ci ildə keçirilmiş iclasında AMEA-nın vitse-prezidenti, İctimai Elmlər Bölüməsinin Elmi Şurasının sədri akademik Gövhər Baxşəliyevanın bölmənin 2024-cü il üzrə elmi və elmi-təşkilati fəaliyyəti haqqında hesabatından hər şeydən öncə hesabatlılıq məsuliyyəti aydın hiss olundur. Bölmə rəhbərliyi və hər bir elmi-tədqiqat institutunun qarşıya qoyulan vəzifələrə xüsusi məsuliyyət və diqqətlə yanaşdıqları aydın görünürdü. Bunu əldə edilən illik nəsilətlərin sayı və keyfiyyəti aydın göstərir. Nümunə kimi Fəlsəfe və Sosiologiya İnstitutunda illik nəsilətlərin kimi təqdim edilən əsərlərin mövzuları və onların işlənmə dərcəsini göstərə bilərik. Eyni qənaəti Şərqşünaslıq, Tarix və Etnoqrafiya, Arxeologiya institutları haqqında deyə bilerik.

İctimai elmlər bölməsində elmi tədqiqatlarla yanaşmaqda və onun yerine yetirilməsində prioritet mövzuların düzgün müyyən edilməsində bu cür pozitiv dəyişiklik səbəbsiz deyildir. Əslində onun başlıca xüsusiyyətlərini AMEA prezidenti hesabat iclasında ifadə etdiyi ümumi tezislərdə açmışdır. Onların sırasında mənim təsəvvürümüzə çox əhəmiyyəti olan iki məqam üzərində dayanmaq istərdim.

Birincisi, AMEA prezidenti təşkilatın yarıdcı kollektivinin son illərdə apardıqları elmi tədqiqatların fundamental monoqrafik əsərlərde daha çox əks olunduğu vurğulamaqla yanaşı, onların "əhəte dairəsinin daha da genişləndirilməsinə ehtiyac yaranırdı" fikrini söyləmişdir. Bu tezisin yuxarıda xatırladılan 7 prioritət istiqamətin mahiyyəti və ümumi ruhu ilə sıx bağlılığı vardır. Yəni "niyə həm monoqrafik təqdimatın sayının artırılmasına, həm də onların mövzu baxımından əhəte dairəsinin genişləndirilməsinə ehtiyac yaranırdır", nə gəlişmiş fikirdir, nə özünüreklemidir, nə de ritorik deyildir. Bu tezis yeniləşmənin məntiqi tərkib hissəsi, sistemi fəaliyyətin davamlılığına vurğu və məsuliyyətlə yola davam etmək üçün elmi dəvətdir, səslənidir.

Onun konkret arqumentlərini akademik Isa Həbibbəyli sonrakı fikirlərində aydın ifadə etmişdir. Fakt kimi akademikin aşağıdakı fikirlərini getiririk:

"...AMEA-da alimlərimizin milli düşüncəsinin, təfəkkürünün məhsulu olan Nizamiyə, Nəsimiyə, Füzuli və hər olunmuş kollektiv monoqrafiyalar əsərəyə getirilib, lakin Atabay Şəmsəddin, Şah İsmayı Xətai, Nadir şah kimi görkəmli tarixi şəxsiyyətlərimiz hələ də tərcümə materialları əsasında öyrənilir. AMEA prezidenti bildirib ki, 2024-cü ildə akademiyada ədəbi-tarixi şəxsiyyətlərin yenidən öyrənilməsi konsepsiyası istiqamətində mühüm addımlar atılıb və bu istiqamətde ilkin nəticələr əldə olunub. Vurğulayıb ki, bu gün Azərbaycanın tarixində böyük xidmətləri olan görkəmli şəxsiyyətlərin öyrənilməsi ictimai və humanitar elmlərin qarşısında mühüm vəzife kimi dayanır. Qeyd edib ki, Azərbaycan aliminin azərbaycanlılıq düşüncəsi ilə əsərəyə getirdiyi əsərlər yeni nəsərin milli vətənperver ruhda tərbiyəsində mühüm rol oynayacaq və bu, akademiyanın, Azərbaycan aliminin, alimlərinin mənəvi borcudur (bax: <https://science.gov.az/az/news/open/31382>).

Bunları üç aspekt üzrə qruplaşdırıb bilərik. Birincisi, "AMEA Azərbaycan aliminin azərbaycanlılıq düşüncəsi"ne sahib olmasında həm çalışqandır, həm israrlıdır, həm də onun praktiki ifadəsi xəttindən dönməyəcəkdir! İctimai bölmənin hesabatında gətirilən faktların hər birinin bu yanaşmaya uyğun olduğu aydın görünür. Bu baxımdan təşkilatın müxtəlif elmi-tədqiqat institutlarında türkologmanın, türk xalqlarının müasirlik kontekstində fəsəfəsinin tədqiqinin ənənə üzərində bir daha düşünmək olar. O cümlədən, Fəlsəfe və Sosiologiya İnstitutunda türk xalqlarının fəsəfəsinin məhz müasirlik kontekstində tədqiq etməyə başlayan şöbənin fəaliyyəti ilə Tarix, Şərqşünaslıq, Folklor, Ədəbiyyat institutlarının türkologiya ilə bağlı apardıqları tədqiqatlar arasında fələrəsərə bağılılıq qurmaq olduqca əhəmiyyəti görünür. Çünki burada səhəbət heç və qətiyyət etnik kimlikdən getmir - əsas məqsəd, AMEA rəhbərliyinin məsələni qoyduyu kimi, Azərbaycan almındə azərbaycanlılıq düşüncəsinin maksimum faydalılıqla necə inkişaf etdirmeyin əsaslı elmi nümunələrini tapmaqdan ibarətdir! Mənəcə, dövləti və elmi əhəmiyyəti möhtəşəm olan və strateji mahiyyəti şübhə doğurmayan vacib yanaşmadır!

İkinci, AMEA rəhbərliyi azərbaycanlılıq düşüncəsinin real inkişaf etdirilməsi üçün iki mühüm istiqaməti de həmin tədbirdə ifadə etmişdir. Onlardan biri bütövlükde "Azərbaycanın tarixində böyük xidmətləri olan görkəmli şəxsiyyətlərin öyrənilməsi"dir! Elmi baxımdan əsərlərdir ki, yad təsirlər nəticəsində axşadığımız və mənəcə, en yaralı yerimiz olan problemdir. Əger bir cəmiyyətin ziyalısı ölkənin tarixində böyük xidmətləri olanların ideyalarını tam, obyektiv və dövlətçilik kontekstində milli mövqədən sonra qədər dərək edə bilmirsə, o, əsl azərbaycançı, çətin ki, olsun (bir az sərt ifadədirse, iliyinə qədər azərbaycançı olan hər kəsden üzr isteyirəm!)! Lakin həqiqətdir: indiki mərhələdə məsələnin bu cür qoyuluşunu alımlı və təhsil sahəsində çalışanlar principial mövqə kimi qəbul etməlidirlər!

Üçüncü, AMEA prezidenti hesabat iclasında açıq və aydın ifadə etmişdir: "AMEA-da alimlərimizin milli düşüncəsinin, təfəkkürünün məhsulu olan Nizamiyə, Nəsimiyə, Füzuli və hər olunmuş kollektiv monoqrafiyalar əsərəyə getirilib, lakin Atabay Şəmsəddin, Şah İsmayı Xətai, Nadir şah kimi görkəmli tarixi şəxsiyyətlərimiz hələ də tərcümə materialları əsasında öyrənilir".

Bu fikirlər vurğuladığımız ikinci qrup fikirələrin konkret obyektlərini göstərir. Yəni Nizamiyə, Nəsimiyə, Füzuli və başqa mütəfəkkirlərin tədqiqi ne qədər önemlidirsə, Atabay Şəmsəddin, Şah İsmayı Xətai, Nadir şah kimi görkəmli tarixi şəxsiyyətlərimiz hələ də tərcümə materialları əsasında öyrənilir".

Coxsaylı kitab-

lara və məqalələrə əsaslanmaqla hazırlanmış

YENİ NƏŞRLƏR

"Azərbaycanın musiqi qalası Şuşa" kitabı Türkiyədə nəşr olunub

Akademik Zemfira Səfərovanın "Azərbaycanın musiqi qalası Şuşa" kitabı Türkiyədə Türk Ədəbiyyatı Vəqfi yayımları tərəfindən çap olunub.

Türk musiqisinin təbliği baxımdan əhəmiyyətli mənbə sayılan bu kitab həm Türkiye Cümhuriyyəti Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinin, həm məslişünasların, həm də klassik ədəbiyyat mütəxəssislərinin mərağına səbhə olub.

Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi bu kitabı Türkiyədəki ən böyük kitabxanalarda yer almazı ilə bağlı qərar qəbul edərək, 200 ədəd kitabı Türk Ədəbiyyatı Vəqfinin alaraq kitabxanalara göndərib. Türkiyəli musiqişünasların fikrine görə, bu kitabı "Türk dünyasının musiqi terminləri" lüğətinə hazırlayan elm adamları üçün de əvəzsiz mənbə olacaq.

Qeyd edək ki, Türk Dövlətləri Təşkilatının qərarıyla fəsəfə, sosiologiya, ədəbiyyat, musiqi, elecə də digər elm sahələrini əhatə edən "Türk dünyası terminləri" lüğətinə hazırlanmasına başlanıb.

"Azərbaycanın musiqi qalası Şuşa" kitabı nəşrinə böyük dəstək veren Türk Ədəbiyyatı Vəqfinin idarə Heyətinin rehbəri Sərrad Kabaklı Kərkükden Harputa qədər geniş bir coğrafiyanı əhatə edən Türk musiqisinin tarixən zəngin ənənə və örnəklərə malik olduğunu vurgulayıb: "Zemfira xanım kitabıyla zəngin musiqi ənənələrinə malik qədim Türk şəhəri olan Şuşanı və Şuşada formalasın musiqi mədəniyyətini, musiqi mühitini bizlərə tanıtdı. Zemfira xanım bize dilimiz, adət-ənənəmiz qədər musiqimizin de bir-birinə çox bənzədiyini bir daha sübut etdi. Bu kitabı oxuduqdan sonra men Harput musiqisinin köklərinin Şuşadan qaynaqladığı qənaətinə gəldim".

Kitabın tərcüməcisi İmdat Avşar isə "Azərbaycanın musiqi qalası Şuşa" kitabındaki derin elmi təhlillərlə yanaşı, Mir Möhsün Nəvvabın top-lunun sonuna əlavə olunmuş "Vüzühül-ərqam" ("Rəqəmlərin izahı") risaləsinin de türkəli musiqişünasların və klassik ədəbiyyatçıların diqqətini cəlb etdiyini bildirib: "Bundan əlavə, türkəli oxucular bu kitab sayesində Mir Möhsün Nəvvab, Üzeyir Hacıbəyli, Cabbar Qaryagdıcıoğlu başda olmaqla Şuşanın ədəbiyyat və musiqi mühitində yetişən neçə-neçə musiqiçini, bəstəkar və xanəndəni tanıya biləcəklər".

"Məhəmməd Əmin Rəsulzadə və müstəqil Azərbaycan" medotik vəsaiti

AMEA-nın Mərkəzi Elmi Kitabxanası (MEK) tərəfindən ərsəyə gələn "Məhəmməd Əmin Rəsulzadə və müstəqil Azərbaycan" adlı medotik vəsait Azərbaycanın görkəmli dövlət və ictimai xadimi, publisist, naşir, ədəbiyyatşunas, Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin banilərinən ənənə Məhəmməd Əmin Rəsulzadənin 140 illiyinə həsr edilib.

M.Ə.Rəsulzadənin publisistika, məzmunlu ədəbi-bədii əsərlərinin təbliği məqədilə hazırlanmış metodiki vəsait-dən kitab

Vyetnamın xəbər portalında AMEA barədə məqalə yayımlanıb

Vyetnam Yaziçılar Birliyinin üzvü, Hanoy Universitetinin professoru, filologiya elmləri doktoru, tərcüməçi Nguyen Van Chien AMEA-da keçirilən "Asiya xalqlarının ədəbiyyatı: ənənələr və müasir tendensiyalar" mövzusunda beynəlxalq elmi konfransda iştirakı barədə Vyetnamın vanvn.vn elektron xəbər portalında səfər təəssüratlarını bölüşüb.

Vyetnam dilindən tərcümə olunan aşağıdakı məqaləni oxuculara təqdim edirik.

Asiya ədəbiyyatı və Azərbaycan və Vyetnam arasında əməkdaşlıq perspektivləri üzrə beynəlxalq konfrans

Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası (AMEA) Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat İnstitutunun dəvəti və Azərbaycan Respublikasının Vyetnamdakı səfirliyinin dəstəyi ilə Vyetnam Yaziçılar Birliyinin üzvü, filologiya elmləri doktoru, tərcüməçi Nguyen Van Chien 16-18 dekabr 2024-cü il tarixlərində paytaxt Bakıda "Asiya xalqlarının ədəbiyyatı: ənənələr və müasir tendensiyalar" mövzusunda Beynəlxalq elmi konfransda iştirak edib.

Aşağıdakı məqalə professor Nguyen Van Chien konfrans və Azərbaycan və Vyetnam arasında elmi-ədəbi əməkdaşlığının perspektivləri haqqındadır.

Plenar iclasda giriş sözü ilə AMEA-nın prezidenti, akademik Isa Həbibbəylə çıxış edib.

Konfransı AMEA Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat Instituto təşkil edib. Elmlər Akademiyasının Kitabxanasında keçirilən tədbirdə AMEA Rəyasət Heyətinin üzvləri, Azərbaycan, Türkiye, Pakistan, Çin, Hindistan, Cənubi Koreya, Vyetnam, Özbəkistan, Qazaxistən və başqa ölkələrdən olan tanınmış alimlər, ədəbiyyat, mədəniyyət və elm xadimləri, eləcə də media nümayəndələri iştirak ediblər.

Konfransdan əvvəl iştirakçılar AMEA-də Asiya xalqlarının ədəbiyyatına dair neşrlərin nümayiş olunduğu sərgiyə baxıblar.

Açılış nitqı ilə çıxış edən AMEA-nın prezidenti, akademik Isa Həbibbəylə bugünkü tədbirin Asiya ölkələrinin ədəbiyyatına həsr olunmuş Bakıda keçirilən ilk beynəlxalq elmi konfrans olması ilə bağlı tarixi əhəmiyyət kəsb etdiyini vurğulayıb.

O, keçmiş sovet dövründə dəhaçox Qərb ölkələrinin ədəbiyyatının, mədəniyyətinin, siyasetinin öyrəniləndiyini söyleyib və qeyd edib ki, bu da Asiya xalqları ədəbiyyatının az öyrənilməsinə gətirib çıxarıb. O, qeyd edib ki, yalnız Azərbaycan dövləti müstəqilliyini bərpa etdiğən sonra Azərbaycanda Asiya ölkələri ilə bağ-lı silsilə tədqiqatlara başlanılıb.

Akademik Isa Həbibbəylə bildirib ki, bu məqsədə AMEA-da Azərbaycan-Asiya ədəbi elaqələri şöbəsi yaradılıb. O, Ədəbiyyat İnstitutunda Cin Tədqiqatları Mərkəzi, Pakistan Ədəbiyyatı Mərkəzi, Mehmet Akif Ersoy Mərkəzi (Türk ədəbiyyatşunaslığı), Olışır Nevai Ədəbiyyatşunaslığı Mərkəzi (Özbək ədəbiyyatşunaslığı), Məhəmmədqulu Fəraqı Türkmen Ədəbiyyatı Mərkəzi kimi bir neçə araşdırma qurumunun yaradılmasını da xatırladı. Bütün bu mərkəzlər Asiya ölkələrinə yönəldiyi halda, İnstitutda Qərb ədəbiyyatı ilə bağlı da araşdırma davam edir və alımlar Afrika ədəbiyyatının da öyrənilməsinə məraq göstərirər.

AMEA prezidenti Ədəbiyyat İnstitutunda Qərb, Avropa və Amerika ədəbiyyatı ilə bağlı araşdırma aparan Dünya ədəbiyyatı və müqayisəli araşdırma şöbəsinin olduğunu xüsusi vurgulayıb. Bundan əlavə, o, Ədəbiyyat İnstitutunda Türk xalqları ədəbiyyatı şöbəsinin və Şərqiyanlıq İnstitutunda Orta Asiya ölkələri şöbəsinin fealiyyətini dəxtilərdən.

Akademik Isa Həbibbəylə AMEA-nın beynəlxalq əlaqələrindən danışaraq, AMEA ilə dönyanın bir çox akademik qurumları və elmi-tədqiqat institutları arasında əməkdaşlıq müqavilələrinin imzalandığını diqqətə çatdırıb. Hazırda AMEA Türkiye, Qazaxistən və Özbəkistanın bir çox universitetləri ilə əməkdaşlıq edir və Vyetnamın müvafiq qurumları ilə də əlaqələr qurmağıda maraqlıdır.

Sonda AMEA prezidenti Azərbaycan ədəbiyyatının, mədəniyyətinin və ölkənin Asiya xalqlarına tənqidiməsində, eləcə də bu istiqamətlər üzrə tədqiqatçılarla daha sıx əlaqələrin qurulmasına və geləcəkdə birgə layihələrin formalasdırılmasında konfransın əhəmiyyətini vurğulayıb. Akademik Isa Həbibbəylə vurğulayıb ki, yeni temasların və dostluqların qurulması, işbirliklərin formalaşdırılması və elmi əlaqələrin derinləşdirilməsi üçün platforma rolunu oynayan bugünkü konfrans həm də Avrasiyanın sintezini yaratmaq potensialına malikdir.

Daha sonra tədbirdə bir çox ölkələrin (o cümlədən Vyetnamın) nümayəndələri çıxış edərək konfransın Asiya ölkələri arasında elmi əlaqələ-

rin genişləndirilməsinə töhfə verəcəyi vurgulayıblar.

Plenar iclasda həmçinin üç elmi məruzə dinlənilib.

Sonra Beynəlxalq konfrans "Türk xalqlarının ədəbiyyatı", "Müqayisəli ədəbiyyat arasında", "Şərqi Asiya ədəbiyyatı" və "Cənubi Asiya ədəbiyyatı" kimi 4 bölmə iclası ilə işini davam etdirib.

Bölmə iclaslarında Asiya xalqlarının ədəbiyyatının problemlərinə və dövrlərinə, onların müəlliflərinə və əsərlərinə həsr olunmuş ümumilikdə 50-yə yaxın məruzə dinlənilib.

Men Cənubi Asiya xalqlarının ədəbi problemləri üzrə Beynəlxalq konfransın IV bölməsinin rəhbəri təyin olunmuşdur. Vyetnamdan gelən yeganə nümayəndə kimi mən əvvəlcə Vyetnam və İtalyan ədəbiyyatını müqayisə edərək ədəbi əsərlər vətəsində idrak yolu ilə həyat problemlərinə dair bir məqalə ilə çıxış etdim. Alımlar bir çox suallar qaldırdılar və müasir Vyetnam ədəbiyyatı və tipik əsərlər haqqında bir çox məsələlərin dəha da aydınlaşdırılmasını teklif etdilər. Məhz bu müzakirə mənim təqdimatima icazə verilən vaxtdan daha uzun müddət davam etdi.

Daha sonra Çin, Hindistan, Pakistan, Öfqanistan, Gürcüstan, Azərbaycan ədəbiyyatı haqqında doqquz məruzə oldu... Həmin məruzələrin birində tədqiqatçı Sevdə Məmmədova Vyetnam ədəbiyyatının inkişaf mərhələləri haqqında çox gözəl məzakirələr apardı.

Beynəlxalq konfransın bağlanması mərasimində çıxış edən AMEA-nın Humanitar Elmlər Bölümü Elmi Şurasının vitse-prezidenti, akademik Teymur Kərimli bildirib ki, bir çox Asiya ölkələrinin aparıcı elm və təhsil mərkəzlərinin nümayəndələrinin iştirakı bu tədbirdə çox yüksək qiymətləndirilib və bölmə iclaslarında məruzələrin geniş mövzuları əhatə etdiyi qeyd edilib. O, uzun illərdən sonra ilk dəfə olaraq Asiya ölkələrinin ədəbiyyatı ilə bağlı beş mötəbər tədbirin Bakıda keçirilməsinin Azərbaycanın dünyada artan nüfuzunun, eləcə də Asiya ölkələrinin Azərbaycana münasibətinin göstəricisi olduğunu vurgulayıb. Akademik Teymur Kərimli bu tarixi beynəlxalq konfransın növbəti illərdə Asiya ölkələri arasında ədəbi-mədəni əlaqələrin inkişafına töhfə verəcəyini bildirərək tədbiri yekunlaşdırıb.

Məhdud vaxta baxmayaraq, mən Azərbaycan, Çin, Hindistan, Türkiye, Pakistan, Özbəkistan, Koreya... alımları və müəllifləri ilə əlaqə saxlamağa çalışdım ki, onlara Vyetnam ədəbiyyatı, Vyetnamın nəşr və poeziyasındaki nailiyyətləri ilə yanaşı, uğurlu innovasiya prosesi haqqında da daha çox məlumat verim.

Azərbaycan Elmlər Akademiyasının Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat İnstitutu tekçə Azərbaycanda deyil, türk dövlətləri elmi ictimaiyyətində və dünya miqyasında çox mötəbər elmi-tədqiqat müəssisəsidir və bizim ölkə onlar ilə ədəbi əlaqələrinin qurulmasına da böyük diqqət yetirir.

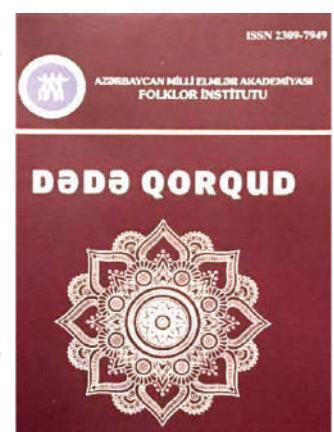
Təessüf ki, vaxt azlığından mənim və Azərbaycan Respublikasının Vyetnamdakı səfirinin arzuladığı kimi Azərbaycan Yaziçılar Birliyinə gedə bilmediim.

Lakin bu işgəzar səfərin neticələri, şübhəsiz ki, Vyetnam və Azərbaycan arasında ədəbiyyat və humanitar elmlər sahəsində gələcəkdə praktiki və səmərəli inkişaf üçün zəmin yaradacaqdır.

Nguyen Van CHIEN
Vyetnam Yaziçılar Birliyinin üzvü, Hanoy Universitetinin professoru, filologiya elmləri doktoru

YENİ NƏŞRLƏR

"Dədə Qorqud" jurnalının növbəti nömrəsi

AMEA-nın Folklor İnstitutunun Elmi Şurasının qərarı ilə "Dədə Qorqud" elmi-ədəbi toplusunun 86-cı nömrəsi nəşr olunub.

Filologiya elmləri doktoru, professor Ramazan Qafarlının redaktorluğu ilə ildə dörd dəfə nəşr olunan jurnalın bu nömrəsində elmi məqalələr, Azərbaycan folklorundan yeni nümunələr, türk xalqları folklorundan örnekler və başqa yazılar öz əksini tapıb.

Toplunun "Qorqud" rubrikasında "Kitabi-Dədə Qorqud" və "Oğuz xagan" Oğuznamelerində türk etnik-mədəni gerçəkliliyi", "Kitabi-Dədə Qorqud" dastanında əxlaq konsepsiyesi və onun pedagoji-psixoloji əhəmiyyəti" başlıqlı məqalələr oxucuların ixtiyarına verilib.

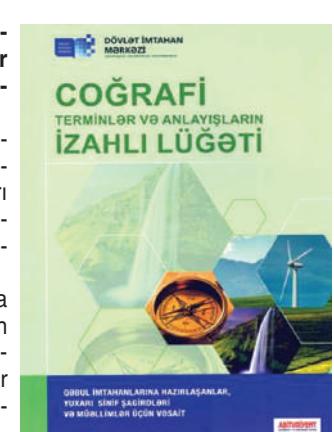
"Folklorşunaslıq: problemlər, tədqiqlər" bölümündə "Azərbaycanın fikri, mili və ədəbi oyanışı", "Dəyişen folklor paradigməsində müasir şəhər folkloru", "Baharlıya motivli Azərbaycan, türk və özbək atalar sözlərinin müqayisəli tipologiyası", "Göyçə aşiq mühitinin banisi - Ağ Aşıq", "Füzüli qəzəllərində mifoloji obrazların coxçalarlı ifadəsi", "Nəbi Xəzri poeziyasına folklor prizmasından baxış", "Qarabağda mövcud olmuş tayfaların tarixi-mədəni seciyyəsi", "Nizami Gəncəvi yaradıcılığında qarğıtlar, inanclar, rəvayətlər", "Aşıq Sərraf Qasımın yaradıcılığının poetik xüsusiyyətləri", "Koroğlu" eposunda paremioloji vahidlərin funksiyası", "Folklorda və yazılı ədəbiyyatda "Durna" motivi və riyazi modelin proyeksiyası", "Azsayı rutul xalqların folkloruna bir baxış", "Qarabağ bayatılarının quruluşu" adlı məqalələrlə tanış olmaq mümkündür.

Toplunun "Azərbaycan folklorundan yeni nümunələr" rubrikasında Qərbi Azərbaycan folklor örnekleri, "Cənubi Azərbaycan folklorundan nümunələr" bölümündə Qaşqay folklor nümunələri, "Türk xalqlarının folklorundan yeni nümunələr" bölümündə isə İraq-türkman folklor örnekleri yer alıb.

Jurnalın "Yeni nəşrlər və rəylər" rubrikasında "Nizami poeziyasında məkan, zaman və kəmiyyət vəhdəti (folklor və mifoloji düşüncə kontekstində)" monoqrafiyası haqqında rəy təqdim olunub.

Xatırladaq ki, "Index Copernicus" sisteminə daxil olan "Dədə Qorqud" elmi-ədəbi toplusunda məqalələr 2023-cü ildən həm də DOI indeksi ilə dərc edilir.

"Coğrafi terminlər və anlayışların izahlı lügəti"

Elm və Təhsil Nazirliyinin Coğrafiya İnstitutunu tərəfindən "Coğrafi terminlər və anlayışların izahlı lügəti" çap olub.

Dövlət İmtahan Mərkəzinin sıfırı ilə hazırlanmış və çoxdan gözənlənən bu dəyərlər vəsait qəbul imtahanlarına hazırlaşanlar, yuxarı sinif şagirdləri və müəllimlər üçün nəzərdə tutulsu da bütün coğrafiyasevərlər üçün bir hədiyyə sayılı bilər.

Kitabın elmi redaktoru professor Fərda İmanov, tərtibçiləri Elm və Təhsil Nazirliyinin akademik H.Əliyev adına Coğrafiya İnstitutun əməkdaşları, baş direktör professor Zakir Eminov və şöbə müdürü c.ü.f.d. Mirnur İsmayılov, orta məktəb müəllimləri Tərəne Əfəndiyeva və Aygün Əliyevadır.

Kitaba "Ön söz" olaraq şərh verən DİM idarə Heyətinin sədri Məleykə Abaszadə lügətin zərurılığını öncəkər şagirdlərə özünütəhsil vərdi və bacarıqlarını formalasdırmaq və inkişaf etdirmək üçün vəsaitin hazırlanmasının aktual məsələ olduğunu diqqətə çatdırıb.

İlk dəfə nəşr edilən "Coğrafi terminlər və anlayışların izahlı lügəti" ali və ümumtəhsil müəssisələrinin təcrübəli müəllim və mütəxəssislərin tərəfindən hazırlanıb. Müasir dönya elmi sahələrde tədrisde integrasiya proseslərinin genişləndirilməsi, eyni zamanda elmin, texnologiyaların inkişafı ilə bağlı olaraq beynəlxalq aləmdə bir sıra yeni terminlər və ifadələr yaranıb ki, onların izahına, şəhərinə böyük ehtiyac var. Bu baxımdan təqdim edilən lügət xüsusi əhəmiyyətə malikdir.

Lügətdə şəkil, sxem və diaqramlardan geniş istifadə olunub.

Neft-kimya sintezinə dair yeni monoqrafiya

Elm və Təhsil Nazirliyinin akademik Y.H.Məmmədəliyev adına Neft-Kimya Prosesləri İnstitutunun Polifunksional monomerlər və oligomerlər laboratoriyasının müdürü, kimya elmləri doktoru, professor Çingiz Rəsulov və aparıcı elmi işçisi, kimya üzrə fəlsəfə doktoru Gülşən Həsənova tərəfindən yazılış "Funksional əvəzli fenollar: bioloji fəallığı və tətbiq sahələri" adlı monoqrafiya işləzü görüb.

Monoqrafiyada fenol birləşmələrinin, xüsusi fenolların, onların alkiləşdirilmiş əvəzədcidilərinin, həmçinin coxsayı fenol birləşmələrinin, məsələn, fenol turşularının, polifenolların, flavonoidlərin və s.-nın bioloji fəallığının öyrənilməsi sahəsində aparılmış elmi tədqiqatların nəticələri eks olunub.

Kitab neft-kimya sintez sahəsində çalışan geniş spektrli elmi tədqiqatlara malik mütəxəssislər, o cümlədən doktorantlar, dissertantlar və magistrantlar üçün nəzərdə tutulmuşdur.

Gənc tədqiqatçı ilə Azərbaycan arxeologiyasının ızındə

*Gənclər üçün Prezident Mükafatçısı,
AMEA Arxeologiya və Antropologiya İnstitutunun elmi işçisi Mircavid Ağalarovla müşahibə*

Tarixin dərin qatlarına enmək, torpağın altında əşrlərlə susmuş sirləri üzə çıxarmaq, daşların, keramika parçalarının, qədim tikililərin dilini çözəmək... Arxeologiya yalnız qazıntılar və artefaktlarla məhdudlaşan bir elm deyil. Bu, keçmiş anlamaq, itmiş dünyaları dirçəltmək və tariximizin unudulmuş səhifələrini yenidən yazmaq missiyasıdır.

Bu missiyanın fedakar daşıyıcılarından biri də istedadlı gənc arxeoloq Mircavid Ağalarovdur. O, illərdə torpağın altına həkk olmuş tariximizin sirlərini açmaq üçün elmi araşdırımlar aparır, beynəlxalq ekspedisiyalarda iştirak edir və Azərbaycan arxeologiyasını dünya məqyasında təmsil edir. Onun zəhməti və elmi nailiyyətləri bu günən yüksək səviyyədə qiymətləndirilir - ötən həftə AMEA Arxeologiya və Antropologiya İnstitutunun elmi işçisi Mircavid Ağalarov Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin imzaladığı Sərəncama əsasən "Gənclər üçün Prezident Mükafatı"na layiq görüldü.

Prezident mükafatçısı, AMEA Arxeologiya və Antropologiya İnstitutunun gənc doktorantı Mircavid Ağalarova həmsöhbət olduq.

- Elmə, arxeologiyaya olan marağınız nə zaman və necə formaslaşdı? Bu sahəyə yönəlmeyinizdə xüsusi rol oynayan bir hadisə və ya şəxs olubmü?

- Arxeologiya ilə ilk tanışlığım Tarix fakültəsində bakalavr təhsili aldim. Dövrə gedib çıxı. Bakalavr təhsili aldığım dövrə bizi arxeologiyaya giriş fənnini keçirdik. İlk dəfə nəzəri olaraq arxeologiya ilə o fənn vasiyyətə təqdim etdi. Təsadüfən, bakalavr təhsilimi aldığım dövrə arxeoloji qazıntınlarda iştirak etmək şansı qazandı. Bu da Oksford Universiteti ilə Moskva Dövlət Universitetinin Bakı filialının birgə layihələndirdiyi "Bərdənin arxeoloji tədqiqi" layihəsi idi. Həmin qazıntınlarda 2017-ci ildə bakalavr tələbəsi olaraq iştirak etmişdim. O qazıntınlarda iştirak edəndə təsəvvür belə etmemdi ki, mən sonrakı karyeramı arxeologiya elmi ilə davam edəcəyəm. Arxeologiyanın nəzəri istiqamətinin sevmişdim və praktikasını sevəndən sonra əmin oldum ki, mən arxeoloq olmaliyam, bu elmin sirlərinə yiyələnməyə davam etməliyəm.

- Qeyd etdin ki, tələbə olduğunuz illərdə Oksford Universiteti və Moskva Dövlət Universitetinin birgə layihələrində iştirak etmisiniz. Bu layihələr sizin üçün hansı yeni üfüqləri açdır?

- "Bərdənin arxeoloji tədqiqi" layihəsi dörd illik layihə idi və 2015-2018-ci illəri əhatə edirdi. Mən 2017-ci və 2018-ci illərdə aparılan cəoxsaylı tədqiqat işlərində iştirak etmişəm. Həmin layihədə 20-dən çox mütəxəssis tədqiqatda iştirak edirdi və həmin böyük komandanın təkcə üç üzvü azərbaycanlı idi, bu üç üzvdən də biri tələbə olaraq mən idim. Avropalı mütəxəssislərlə işləmək mən böyük bir təcrübə qazandırdı. İlk olaraq Avropalılar, daha doğrusu, Avropa Arxeologiya Məktəbinin konsepsiyaları ilə, arxeoloji yanaşmaları ilə tanış oldum. Həm tələbə olduğum dövrə, həm də digər tərəfdən məhz bu qazıntılar sayesinde mən ilk dəfə arxeoloji tədqiqatda iştirak etdim və tam olaraq əmin oldum ki, mən gələcək karyeramı arxeoloji qazıntılarla, arxeologiya elmi ilə davam etdirəcəyəm. Eyni zamanda, digər bir gözəl tərəfi də odur ki, həmin qazıntıların nəticələri ilə bağlı 2020-ci ildə İngiltərənin Oksford şəhərində böyük bir konfrans təşkil edilmişdi və mən də həmin qazıntıların iştirakçısı olduğumdan, bu böyük konfrans'a dəvet aldım. Beleliklə, 2020-ci ilin fevral ayında Oksford Universitetindəki he-

min konfransda iştirak etmək hüququnu qazandı.

- Siz Azərbaycan ərazisində Səlcuq dövrüne aid fayans məməlatlarını tədqiq edirsiniz. Bu araşdırmanın Azərbaycan tarixi üçün əhəmiyyəti nədən ibarətdir?

- İlk olaraq bunu qeyd edim ki, fayans Orta əsr İslam Şərqində silikat əsaslı, gildən hazırlanmış keramika məməlatıdır. Azərbaycan ərazisində də Orta əsr dövründə aid abidələrdən xeyli fayans məməlatı əldə edilib. Amma bu fayans məməlatları heç vaxt vəhid bir formada, vahid bir tədqiqat işinin obyekti olmayıb. Düzdür, bəzi monografiyalarda onlarla bağlı qısaca məlumat verilib, spesifik fayans növleri haqqında bir neçə məqale yazılsada, məhz Səlcuq dövründə aid fayanslar kompleks halda heç vaxt bir tədqiqatın mövzusu olmayıb. Bunu nəzərəalsaq, araşdırmanın əhəmiyyəti böyükdür. Digər tərəfdən ise Səlcuq dövrü fayanslarının mənşəyi Azərbaycan arxeologiyasında çox əhatəli bir problemdir. Bir qrup tədqiqatçı onların yerli istehsal olduğu fikrindədir, digər qrup tədqiqatçı isə onların getirilmə olduğunu iddia edir. Bu problem Sovet dövrü Azərbaycan arxeologiyasının en böyük mübahisələrindən biridir və bu günümüzə qədər açıq bir sual olaraq qalır. Mən həmin problemi tədqiqatında kompleks şəkildə, texnoloji xüsusiyyətlər əsasında, həmçinin müasir elmin bize verdiyi imkanlardan istifadə edərək, kimyevi analizlər vasitəsilə onların mənşəyi barədə daha aydın bir fikir əldə etməyə çalışıram.

- 11 fərqli çöllə tədqiqatında iştirak etmisiniz. Birləşdirmək sənədli qazıntı üçün məzənnələr və yaddalanın iddi? Arxeoloji qazıntılar zamanı sizi ən çox həyəcanlandıran tapıntı nə olub?

- Mən, doğrusu, Azərbaycanın müxtəlif regionlarında, müxtəlif dövrlərə aid olan abidələrdə müxtəlif tədqiqat işlərində iştirak etmişəm. Neolit dövründən son orta əsrlərə qədər olan dövrləri əhatə edən abidələrdə arxeoloji tədqiqatlarda olmuşam. Şəmkir, Bərdə, Ağcabədi, Ağdam, Zengilan, Şəki, Qobustan kimi bölgələrdə aparılmış tədqiqatlarda iştirak etmişəm. Doğrusu, hər hansı bir tədqiqatı və ya arxeoloji qazıntıni digərindən fərqləndirmək çətindir. Hər birinin özünəməsus maraqlı tərfələri olub. Çünkü arxeoloğun işi cölde olur və çöl həyatı həmisi kabinet həyatından dəha məraqlı keçir. Əger böyük teessürat doğuran tədqiqatlardan birini seçməli olamam, mən məhz ilk iştirak etdiyim qazıntıni qeyd edərdim, çünkü o vaxt heç təcrübəm yox idi, çox şey insana qəribə və maraqlı gelirdi. Hər şeyə təcəübünərən və hər an yəni bir məlumat əldə edirsem. Tapıntılarla gəldikdə isə mən şəxslən indiye qədər aşkar etdiyim bütün tapıntıları çox sevirəm.

Hər bir tapıntı, hətta iş prosesinin ən kiçik bir anının belə elmi, tarixi əhəmiyyəti vardır. Amma ən maraqlı tapıntı kimi 2018-ci ildə Bərdə ərazisində aparılan tədqiqatlarda aşkar etdiyimiz bir baş bezəyini göstərə bilərem. Bu baş bezəyi, baş sancağı, toyuq formasında idi və gözəl şəkildə işlənmiş sümükən hazırlanmışdı. Azərbaycan tarixində belə bir baş bezəyinə rast gəlinmeyib. Bu səbəbdən də elmi baxımdan bu tapıntıni ən maraqlı saymaq olar.

- Azad olunmuş ərazilərdə Qarabağ arxeoloji xəzinəsinə araşdırarkən tədqiqatların nəticələri elmi hansı yeni tarixi bilgilərlə zənginləşdirir?

- Qarabağ və Şərqi Zəngəzur ərazilərinin Vətən mühərribəsi nəticəsində işğaldan azad edilməsi Azərbay-

dirmalar aparmışdı. Layihədə həmçinin Özbəkistandan olan tarix üzrə fəlsəfə doktoru Ayçılı İskəndərovaya da iştirak edirdi.

Bu çərçivədə birgə çox fundamental bir elmi-tədqiqat işi ortaya qoyuldu. "Gənçin Şirli Keramikası" adlı elmi nəşr hazırlanıb və 2024-cü ilin dekabr ayında bu nəşrin geniş təqdimat mərasimi keçirildi. Layihənin elmi əhəmiyyəti ondan ibarət idi ki, Gənçə keramikası, xüsusilə Gənçən Şirli Keramikası ilk dəfə genişmiy়aslı arxeoloji tədqiqatlara cəlb olundu. Bundan başqa, Azərbaycan arxeologiyası tarihində ilk dəfə 1500-e yaxın keramika nümunəsinin kataloqu yaradıldı. Bu nümunələr dövrələr və tipoloji xüsusiyyətlərə uyğun olaraq təsnifləşdirildi. Həmin kataloquq formalaşdırılmasında mən də yaxından iştirak etdim.

can tarixinin bəlkə də ən əhəmiyyətli hadisəsidir. Qarabağ ərazisi həm təbiət sərvətlər, həm də tarixi-arxeoloji irs baxımından çox zəngin bir ərazidir. Mən Qarabağ və Şərqi Zəngəzur ərazilərində iki abidədə aparılan arxeoloji tədqiqatlarda iştirak etmişəm. Zəngilan rayonunda yerləşən Şəhri-Şərifan şəhər yerində və Ağdam rayonunda yerləşən Çinartepə tehlükəli (minalanmış) yaşayış yerində. Bu abidələr kifayət qədər unikal və əhəmiyyətlidir. Hər iki abide müxtəlif dövrlərə aiddir, həmçinin xarakteristik xüsusiyyətlərinə görə fərqlənir. Şəhri-Şərifan şəhər yerində XIII-XVI əsrlər dövründə işq tutur. Bu dövr Azərbaycan arxeologiyasında çox az araşdırılmış dövrürür, xüsusən de mongol dövrü və postmongol dövrü ilə əlaqədar çox az məlumat əldə edilib. Çinartepə isə IX-X əsr İslam dövründə aid yaşayış yerini araşdırmaq üçün mühüm bir abidədir.

- Siz ABŞ, İngiltərə, Fransa və digər ölkələrdə keçirilən konfranslarda Azərbaycanı təmsil etmisiniz. Beynəlxalq elmi platformalarda ölkəmizin arxeoloji işsi necə qarşılıqlı?

- Həm Avropanı, həm də Amerikayı ətibar etmək istəyir. Birləşdirmək sənədli qazıntı üçün məzənnələr və yaddalanın iddi? Arxeoloji qazıntılar zamanı sizi ən çox həyəcanlandıran tapıntı nə olub?

- Mən, doğrusu, Azərbaycanın müxtəlif regionlarında, müxtəlif dövrlərə aid olan abidələrdə müxtəlif tədqiqat işlərində iştirak etmişəm. Neolit dövründən son orta əsrlərə qədər olan dövrləri əhatə edən abidələrdə arxeoloji tədqiqatlarda olmuşam. Şəmkir, Bərdə, Ağcabədi, Ağdam, Zengilan, Şəki, Qobustan kimi bölgələrdə aparılmış tədqiqatlarda iştirak etmişəm. Doğrusu, hər hansı bir tədqiqatı və ya arxeoloji qazıntıni digərindən fərqləndirmək çətindir. Hər birinin özünəməsus maraqlı tərfələri olub. Çünkü arxeoloğun işi cölde olur və çöl həyatı həmisi kabinet həyatından dəha məraqlı keçir. Əger böyük teessürat doğuran tədqiqatlardan birini seçməli olamam, mən məhz ilk iştirak etdiyim qazıntıni qeyd edərdim, çünkü o vaxt heç təcrübəm yox idi, çox şey insana qəribə və maraqlı gelirdi. Hər şeyə təcəübünərən və hər an yəni bir məlumat əldə edirsem. Tapıntılarla gəldikdə isə mən şəxslən indiye qədər aşkar etdiyim bütün tapıntıları çox sevirəm.

- UNESCO-nun ipək Yolu layihəsində iştirak etmisiniz. Gənçən IX-XV əsrlərə aid keramikası barədə araşdırmanızın hansı yeni elmi nəticələri ortaya qoydu?

- Gənçən IX-XV əsrlərə aid Şirli Keramikası layihəsi kifayət qədər genişmiy়aslı və əhəmiyyətli bir elmi tədqiqat idi. Bu layihəyə Azərbaycan tərəfindən akademik Şahin Mustafayev və akademik Nailə Velixanlı rəhbərlik edirdi. Tarix elmləri doktoru Tarix Dostev burada mühüm elmi ara-

dərin maraq və sevgi bəsləməkdir. Arxeologiya son dərəcə maraqlı, lakin eyni zamanda çətin və fədakarlı tələb edən bir sahədir. Biz səhərdən axşama qədər çöllə tədqiqatlarında çalışır, bəzən ekstremal şəraitlərdə araşdırımlar aparırıq. Belə intizamlı və intensiv iş rejimində ən böyük motivasiya sadəcə olaraq arxeologiyaya olan sevgidir.

Arxeologiyani sevən insan üçün bu yorucu işlər eksinə, zövqverici və maraqlı bir prosesə çevrilir. Elmi yolda irəliyəm istəyən gənclər isə tövsiyə budur ki, elmin çətinliklərindən qorxmalar, hər an yeni bəniklərə açıq olsunlar, səbir və ezmələ çalışıllar. Həqiqi uğur və elmi kəşflər yalnız bəniklərə sevgi və fədakarlıqla yanaşanların qapısını döyür.

- Arxeologiya və Antropologiya İnstitutu son illərdə beynəlxalq əməkdaşlıq və multidisiplinlar yanaşmalarla müxtəlif əhəmiyyətli tədqiqatlara imza atır. Beynəlxalq ekspedisiyalar və müasir tədqiqat metodlarının gənc arxeoloqların peşəkar inkişafına və arxeologianın gələcəyinə necə təsir etdiyini qiymətləndirərdiniz?

- Qeyd edim ki, bu tədqiqatların nəticələri yalnız arxeologianın inkişafına töhfə deyil, həm də elmi irsimizin qorunması və gələcək nəsillərə ötürülməsi baxımından mühüm əhəmiyyətli dəsyür. Bu tədqiqatlar sayesində tarixi abidələrin sənədləşdirilməsi, bərpası və mühafizəsi sistemi şəkildə həyata keçirilir, eləcə də milli kimliyimiz, mədəni irsimizin dərinliklərinə işq salınır. Beleliklə, əldə edilən elmi nəticələr təkçə akademik dairələr üçün deyil, həm də cəmiyyət üçün əvəzsiz bənik mənbəyi rolunu oynayır və gələcək nəsillərə zəngin tarixi mərasin ötürülməsini təmin edir.

Institut son dənəm həyata keçirdiyi tədqiqatlar, həm elmi bəniklərin genişlənməsinə, həm də gənc arxeologuların peşəkar inkişafına ciddi təsir göstərir.

Son illərdə institut müasir tədqiqat metodlarını tətbiq etməklə arxeologiyaya yeni mərhələyə daşıyb. Lazer skanerləri, geofiziki tədqiqatlar, radiokarbon analizi və digər innovativ üsullar sayesində tədqiqatlar daha dəqiq və informativ olur. Bu yanaşma gənc mütxəssislər təkçə sahə işlərini deyil, həm də interdisiplin arasdırmaların dərinlən mənimseməyə imkan yaradır.

Həm AMEA rəhbərliyinin strateji dəstəyi, eləcə də institutun direktoru Fərhad müəllimin peşəkar və yenilikçi rəhbərliyi sayesində aparılan elmi tədqiqatlar yeni keyfiyyət mərhələsinə qədəm qoyub. AMEA rəhbərliyi tərəfindən elmin inkişafına yönəlmüş xüsusi proqramlar, layihələr və beynəlxalq əməkdaşlığı verilənən önem sayesində institutun fəaliyyət dairəsi genişlənib, tədqiqatların miqyası əhəmiyyətli dərəcədə artıb. Bu dəstək yalnız institutun daxili resurslarını gücləndirmək kifayətlənməyib, həm də Azərbaycan arxeologiyasının qlobal seviyyədə təqdimmasına və elmi müəssisələrə qarşılmışdır.

Bu gün beynəlxalq ekspedisiyalar vasitəsilə təkçə Azərbaycanın deyil, ümumiyyətdə regionun arxeoloji əsrlərinin öyrənilmesi prosesi sürətlənir. Müxtəlif ölkələrin tanınmış əməkdarları ilə qurulan elmi tərəfdəşlik, yeni metodologiyaların tətbiqi və müasir texnologiyaların istifadəsi institutun dünya elmi arenasında nüfuzunu dəha da artırır. Bu yanaşma arxeologiya sahəsində inqilabi nailiyyətlərə yol açmağa xidmet edir.

- Müsahibə üçün təşəkkür edirik!

Müsahibəni apardı:
Ruslan KƏRİMOV

ELM

Innovasiyalı iqtisadiyyat mühitində universitetlərin yeni missiyalarını müəyyən edən vəsait

Naxçıvan Dövlət Universitetinin dosenti Sura Seyidin "Innovasiyalar ve onların idarə olunması" adlı yeni dərs vəsaiti çərçivəsində "Əcəmi" Nəşriyyat Poliqrafiya Birliyində işq üzü görən vəsait bəkalavr pilləsinde seçmə fənnlərin tədrisi və tələbələrin Startap fəaliyyətinə dəstək məqsədilə hazırlanıb.

Müasir dövrədə yeni iqtisadi və sosial sahələr üzrə bir-birini əvəz edən mərhələlər, modern ya-naşmanın daha da aktual olmasına təminat yaratmaqla onun milli iqtisadiyyat üzrə səməresini də yüksəldir. Neticə etibarı ilə daha dinamik, daha çevik və daha sürətli fealiyyətin mövcud olmasına təminat yaratın, eyni zamanda, alternativ keyfiyyətin ortaya qoyulmasına zəmin yaradılır. Məhiyyətinə görə, innovativ iqtisadiyyat termininin gündəmə gəlməsi, iqtisadi proseslərin olduqca müüm tərəflərini ifadə etməklə, daha çox onun elə milli və beynəlxalq miqyasda mövcudluğunu da şərtləndirmekdedir.

Bu, bir həqiqətdir ki, iqtisadiyyatın elmi əsaslarla malik olmasının gerçək təzahürü innovativ idarəetmənin təşəkkülü ilə mümkün ola bilir. Mehə, belə bir məqamda, innovativ idarəetmənin nəzəri əsaslarının müəyyən olunması, metod, xüsusiyyət və təzahür formalarının dürüst təşəkkülü, son dərəcə aktual olması ilə seçilmekdedir. Qeyd olunan məsələləri əhatə edən əsərlərin əsərəyə getirilməsi, onun nəzəri əsaslarının ortaya qoyulması yeni iqtisadi idarəetmənin müüm çağırışları olaraq çıxış etməkdədir.

Göstərilən məqamları nəzəre alaraq, Naxçıvan Dövlət Universitetinin dosenti, Naxçıvanda startap hərəkatının feallarından olan Seyid Sura Namidar qızının müellifi olduğu "Innovasiyalar ve onların idarə edilməsi" adlı dərs vəsaitinin müüm elmi və təcrübə ehemmiliyini qeyd etmək yerine düşər. Kitab ümumilikdə, makroiqtisadi inkişafın yeni aktual mexanizmlərin diqqətde saxlanması və onun yüksək səmərəlilik mühitində reallaşması məsələlərini əhatə etməkdədir.

Kitabda eyni zamanda, innovasiyaların qarşılıqlı əlaqəsinə baxış, bununla yanaşı, innovativ proseslərin müəyyən olunması sahəsində araşdırırmalar, innovasiyalar üçün ilkin şərtlər deqiqliklə müəyyən olmuşdur. Həmçinin, səmərəli innovasiyalasdırma məqsədilə mehsuldalar ideyanın formalasdırılması mərhələləri təsbit olunaraq, zəruri olan prosedurlar göstərilmiş, məqsədyönlü biznes fealiyyəti bölmələr üzrə təhlil olunmuşdur.

Kitabda innovasiyaların təsnifati düzgün əsaslandırılmış, onun obyektinə görə xüsusiyyətləri dəqiq müəyyən olunmuş, innovasiya fealiyyətinin idarə olunması məqsədilə zəruri olan mexanizmlər, eyni zamanda, innovasiyaların həyata keçirilməsi mərhələləri aydın göstərilmişdir.

Burada maraqlı cəhət innovasiyalı iqtisadiyyat mühitində universitetlərin yeni missiyalarının müəyyən olunması və bilik iqtisadiyyatının inkişafı ilə əlaqədar qlobal çağırışlar, ali məktəblərin ölkənin və regionların innovasiyalı inkişafının aktiv subyektlərinə əvərilməsi məsələlərinə də yer verilmişdir.

Bir sözə, Naxçıvan Dövlət Universitetinin dosenti Seyid Sura Namidar qızının müellifi olduğu "Innovasiyalar ve onların idarə edilməsi" adlı dərs vəsaitinin elmi və nəzəri mahiyyətini yüksək dəyərləndirmək olar. Kitabda irəli sürülmüş müddəələr geniş oxucu kütləsi, tələbə və müəllimlər üçün səmərəli olaraq bilər.

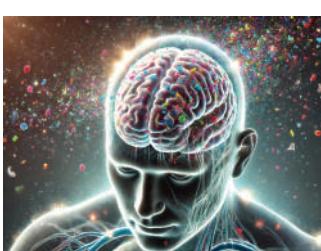
Qeyd edək ki, Naxçıvanda startap hərəkatının feallarından olan dosent Sura Seyid budan eləvə 70 elmi məqalənin, 2 monoqrafiya və 7 dildə nəşr olunan "Naxçıvan metbuat tarixi" adlı dərs vəsaitinin müellifidir.

Cavadxan QASIMOV

Naxçıvan Dövlət Universitetinin Beynəlxalq ticarət və menecment kafedrasının müdürü, iqtisadiyyat üzrə fəlsəfə doktoru, dosent

İnsan beynində mikroplastik tapılıb

Alımlar ilk dəfə insan beyninin toxumalarında mikroplastiklərin mövcudluğunu aşkar ediblər. Bu tapıntı plastikin insan sağlamlığına təsiri ilə bağlı ciddi müzakirələrə səbəb olub.

Tədqiqatın neticələri "Nature Medicine" jurnalında dərc edilib.

Araşdırımda tədqiqatçılar insan beynindəki mikroplastiklərin son 8 ildə 50% artdığını müəyyən ediblər. Onlar həmçinin demanslı insanların beynlərinde hamidan 10 dəfə çox plastik olduğunu aşkar ediblər.

Ölçüsü 5 mm-dən kiçik olan mikroplastiklər daha əvvəl hava, su və qida müşahidə edilsə də, onların beyondə olması alımlar üçün gözlənilməz olub. Hissəciklərin tənəffüs və ya həzm sistemi vasitəsilə orqanizmə daxil olaraq qan dövranı ilə beynin yayıldığı ehtimal edilir.

Mütəxəssislər mikroplastiklərin beynində uzunmüddəti təsirlərinin həle də tam araşdırılmadığını bildirirlər.

Redaksiya heyəti:

İsa Həbibbəyli, Dilqəm Tağıyev, İbrahim Quliyev, Nərgiz Paşayeva, Rasim Əliquliyev, Tofiq Nağıyev, İrade Hüseynova, Gövhər Baxşəliyeva, Arif Həşimov, Cəmil Əliyev, İsmayıllı Hacıyev, Fuad Əliyev

Baş redaktor: Ağahüseyin Şükürov

ELAN-MÜSABIQƏ

"Azərbaycan ədəbiyyatı tarixində Gəncə" mövzusunda respublika elmi-nəzəri konfransı

25 aprel 2025-ci il tarixində AMEA-nın Gəncə Bölməsində "Azərbaycan ədəbiyyatı tarixində Gəncə" mövzusunda respublika elmi-nəzəri konfransı keçiriləcək.

Tədbirdə ali təhsil və elmi-tədqiqat müəssisələrini təmsil edən hər kəs iştirak edə bilər.

Konfransın istiqamətləri:

XI-XII əsrlər Azərbaycan intibahi və Gəncə ədəbi-mədəni mühiti;

Gənce intibahına aparan yollar;

Məhseti dövründə yaşayış-yaratmış qadın şairlər və "Nüzhətül-mecalis"de adları çəkilən gencəli şairlər;

Şərqi ədəbiyyatında xəmsəcəlik ənənələri;

Dünya ədəbiyyatının Nizami mərhələsi;

XIX əsrin I yarısında yaşamış şairler: Kazım ağa Salik, Əbdürəhman ağa Şair, Mirzə Şəfi Vazeh;

XIX əsrin ikinci yarısında Gəncədə maarifçiliyin təşəkkülü və inkişafı;

XX əsrde və müstəqillik illərində Gəncə ədəbi-mədəni mühiti;

Azərbaycanın dövlətçilik və mədəniyyət tarixində Gəncənin yeri.

Konfransın rəsmi dili: Azərbaycan

Konfrans materiallarının tərtibatına dair tələblər:

- Materiallar konfrasın elmi istiqamətlərinə uyğun olaraq tərtib edilməlidir. Microsoft Office Word programında, A4 formatda, Times New Roman - 12 şriftində (qara rəngdə), 1 intervalda yiğilməli, vərəqin sol kənarından 2,5 sm, sağdan 1,5 sm, yuxarıdan 3,0 sm, aşağıdan 2,5 sm boş sahə buraxılmalı, abzaslar 1,15 sm parametrlərinə uyğun olaraq yazılmalıdır;

- Vərəqin baş tərəfində sağda müellif(lər)in adı, atasının adı, soyadı (tam açıq şəkildə), elmi dərəcəsi, elmi adı, işlədiyi və təhsil aldığı elmi müəssisənin (doktorant və disser-

tantlar üçün) adı və ünvanı, müellif(lər)in elektron poçt ünvanı (e-mail) və elaqə nömrəsi yazılmalıdır;

- Konfrans materialının (məqalə və ya tezislərin) mətni ən azı 3 səhifə həcmində olmalı, mərkəzdə konfrans materialının adı 12 şriftle, böyük qara hərfərlər yazılmalıdır;

- Xülasə 150 sözden çox olmamalı, açar sözler minimum 5 söz (Azərbaycan, rus və ingilis dillərində) olmalıdır. Hər bir xülasədə məqalənin adı və müellif(lər)in tam adı göstəriləmeli;

- Ədəbiyyat siyahısı mətnin sonunda ərifba sırası ilə və Ali Attestasiya Komissiyasının tələblərinə uyğun göstəriləməlidir (istinad olunan ədəbiyyatın nömrəsi mətnin içərisində göstərilir: məsələn, [3, s.48-57], [2]). Məruzəçinin adının altından xətt çəkilməlidir.

Qeydiyyat forması və məruzələrin tezisləri müəssisə və ya təşkilat rehbərinin imzaladığı məktubla birlikdə elektron formada AMEA Gəncə Bölməsinin e-mail ünvanına (ruziya.zaman.55@bk.ru) göndərilməlidir.

Bir neferin müellifliyi və ya həmmüellifliyi ilə yalnız bir konfrans materialı qəbul edilir.

Məqalələrin son göndərilmə tarixi: 14 aprel 2025-ci il

Qəbul bildiriş üçün son tarix: 25 aprel 2025-ci il

Konfrans materialları jurnal formasında AMEA Gəncə Bölməsinin rəsmi saytında yerləşdiriləcək, eləcə də çap formatında nəşr olunacaq.

Məqalənin (tezislərin) konfrans materiallarına daxil edilmesi müvafiq bölmələr tərəfindən müəyyenləşdiriləcəkdir. Zərurət yarandıqda bölmənin irad və qeydləri əsasında məqalənin (tezislərin) yeniden göndərilməsi isteniləcəkdir. Bölmənin irad və qeydləri qəbul edilmədikdə və düzəliş edilərək vaxtda göndərilmədikdə məqalə (tezislər) konfrans materiallarına daxil edilməyəcəkdir.

Ünvan: AZ 2000, Gəncə şəh., Heydər Əliyev prospekti 419.

Əlaqə nömrəsi: (+994 55) 742 73 37

"Gəncədən başlayan dövlətçilik salnaməsi" mövzusunda respublika elmi konfransı

27 may 2025-ci il tarixində Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası Gəncə Bölməsinin Diyarşunaslıq İnstitutunun təşkilatçılığı ilə "Gəncədən başlayan dövlətçilik salnaməsi" mövzusunda respublika elmi konfransı keçiriləsək.

Konfransın istiqamətləri:

- Gəncə - Azərbaycan milli-azadlıq hərəkatının mərkəzi və Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin ilk paytaxtı;
- Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti tədqiqatçıları;
- Azərbaycan dövlətçilik mədəniyyətinin formalşaması;
- Azərbaycanda maarifçilik hərəkatı;
- Gülüstan (1813) və Türkmençay (1828) müqavilələrinə tarixi baxış;
- Azərbaycan dövlətçilik tarixinin yeni mərhələsi: Qaraqoyunlu, Ağqoyunlu və Səfəvi dövlətləri;
- Nadir şah Əfşar: tarixşurasında yeri və türk dövlətçiliyindəki rolü.

Konfransda ali təhsil və elmi-tədqiqat müəssisələrini təmsil edən professor-müəllim heyəti, doktorant, dissertant və elmi işçilər iştirak edə bilər.

Tədbirin materialları jurnal formasında AMEA Gəncə Bölməsinin rəsmi saytında yerləşdiriləcək, eləcə də çap formatında nəşr olunacaq.

Təqdim olunan məqalələrin tərtibatına dair tələblər:

- Azərbaycan, türk və rus dillərindən birində yazılmalı;
- Material elektron formada, plagiarism hesabatı ilə birlikdə təqdim edilməli;
- Məzvə konfransın istiqamətlərindən birinə uyğun olmalı;
- Elmi üslubda müvafiq dilin grammatikasına uyğun yazılmalı;
- Mətn minimum 3 səhifə, maksimum 9 səhifədən ibarət olmalı;
- Xülasə (Azərbaycan, rus və ingilis dillərində) 150 sözden çox olmamalı;
- Açıq sözü (Azərbaycan, rus və ingilis dillərində) minimum 3, maksimum 5 sözdən ibarət olmalı (açar sözler xülasələrin sonunda göstərilməli);
- Vərəqin baş tərəfində solda məqalənin mətninə uyğun

UOT nömrəsi, əvvəlində mövzunun adı (vərəqin mərkəzində), onun altında sağda isə müellif(lər)in soyadı, adı, iş yeri, elmi dərəcəsi, elmi adı, tutduğu vəzife, müellif(lər)in elektron poçt ünvanı (e-mail) və elaqə nömrəsi yazılmalıdır;

- Microsoft Word fayl formatında hazırlanmalı, sehifə ölçülüri sol kənarının - 2.5 sm, sağ kənarı 1.5 sm, yuxarı və aşağıdan - 2.0 sm ölçüdə olmalı;

- Əsas mətn hissəsi Times New Roman, 12 şrift, sətir-lərəsi mesafəni - 1.15 olmalı;

- Əsas başlıqlar Times New Roman, 14 şrifti böyük, qalın, alt başlıqları isə Times New Roman, 12 şrifti ilə başlığın ilk hərfinin böyük, qalın yazılmalı;

- Məqaləyə əlavə kimi verilən cədvəl və şəkillər cədvəl 1, cədvəl 2; şəkil 1, şəkil 2 kimi ardıcılıqla sıralanmalı və ad verilməli;

- Metndə istinad edilən müellifin ifadesinin sonunda kvadrat mətərizədə müellif(lərin)in soyadı, mənbənin nəşr tarixi Məmmədov, 2007, s.18 göstəriləmeli;

- İstifadə edilmiş ədəbiyyatın müellifi, adı, nəşr ili və yeri, ümumi sehifəsi dəqiq göstəriləmeli;

- Internet resursları göstərilərən, əvvələ istinad olunan əsərin və ya məlumatın müelliflərinin, məqalənin ya məlumatın başlığının, hiperiqribas və istinad tarixi yazılmalı;

- Məqalədə cədvəl və sitatlar ümumi həcmində yalnız 25%-ni

Орган Президиума Национальной академии наук Азербайджана

№ 05 (1445)

пятница, 7 февраля 2025 года

Газета выходит с 1984 года

Гарантия научного развития

Успехи молодых учёных - это не только их личное достижение

В НАНА состоялось мероприятие, посвящённое 2 Февраля - Дню молодёжи в Азербайджане. Наше государство считает молодёжь ведущей силой дальнейшего развития страны.

Проводимая государственная политика направлена на выявление интеллектуального потенциала молодёжи, её воспитание в соответствии с национальными и современными ценностями, а также обеспечение активного участия молодёжи в социальной, экономической и культурной жизни общества.

Этими мыслями президент НАНА академик Иса Габиббейли поделился в своём выступлении на мероприятии, которое состоялось в Президиуме НАНА в честь 2 Февраля - Дня молодёжи Азербайджана.

Важная составляющая стратегии

Академик Иса Габиббейли сообщил, что молодёжная политика независимого Азербайджана сформировалась в качестве важной составляющей части дальновидной стратегии государственности, разработанной общенациональным лидером Гейдаром Алиевым, и прошла славный путь развития. Молодёжная политика, успешно проводимая сегодня Президентом Ильхамом Алиевым, является важной составляющей частью государственной стратегии, отвечающей вызовам современности, опирающейся на инновационные подходы и обеспечивающей всестороннее развитие молодёжи. Реформы, проводимые под руководством главы государства, создают широкие возможности для реализации потенциала молодёжи в сфере образования, науки, культуры, спорта и т.д. В то же время молодёжь Азербайджана достойно представляет Республику на международных платформах, защищая наши национальные интересы. Государственная поддержка, которая оказывается программами и инициативами, направленными на развитие науки и технологий, открывает широкие горизонты для применения молодёжью своих знаний и навыков на более высоком уровне.

Академик Иса Габиббейли выразил от имени коллектива НАНА благодарность главе го-

сударства за внимание, оказываемое молодёжи, и высокую оценку их потенциала.

Руководитель НАНА сообщил, что Национальная академия наук Азербайджана также вносит важный вклад в развитие научного потенциала в республике и подготовку молодых специалистов.

Академик отметил, что в НАНА уделяется особое внимание привлечению молодёжи к научной деятельности, расширению возможностей для проведения молодыми кадрами исследований и интеграции в современные научные достижения: "Успехи молодых учёных и специалистов - это не только их личное достижение, это - гарантия научного, интеллектуального развития Азербайджана. С этой точки зрения мы должны способствовать защите молодыми кадрами докторантской и вовремя устранять возникающие на этом пути трудности".

Вклад в устойчивое развитие

Академик Иса Габиббейли поручил директорам научных учреждений и организаций НАНА повысить в должности группу молодых учёных, продемонстрировавших высокие научные результаты, на одну штатную единицу.

Подчеркнув, что сегодня молодые учёные подтверждают оказанное им доверие своими научными достижениями, продолжая вносить вклад в устойчивое развитие государства своими знаниями и навыками, соответствующими современным вызовам, академик Иса Габиббейли добавил, что на днях в НАНА был проведён конкурс на получение премии "Молодой учёный года".

По результатам конкурса, диплома НАНА "Молодой учёный года" и денежной премии была удостоена старший научный сотрудник Института языкоznания имени Насими доктор философии по филологии Эльнур Гусейнова.

Главный специалист при службе вице-президента НАНА Зейнаб Хаджамова, завотделом Института литературы имени Низами Гянджеви доктор философии по филологии Телли Алиева, младшие научные сотрудники Института востоковедения имени академика Зии Буниятова Асим Джаннатов и Шахане

Шахбазова, научный сотрудник Института археологии и антропологии докторант Гюнай Байрамова, младший научные сотрудники Института философии и социологии докторант Нигяр Исмаилова, Фонда рукописей Нахчыванского отделения НАНА Кюбра Велиева, Шекинского регионального научного центра Айшан Салманова, Лянкяранского регионального научного центра Мирмухаммед Бабаев, завотделом Гянджинского отделения НАНА докторант Симузар Гафарлы, научный сотрудник бывшего Института кавказоведения докторант Шаргия Имамали и главный специалист Центральной научной библиотеки доктор философии по политическим наукам Зурия Гараева были удостоены диплома НАНА "Молодой учёный года".

За вклад в науку

На мероприятии также были перечислены имена научных сотрудников, занявших первые три места по количеству статей, опубликованных в 2024 году в журналах, которые индексируются в престижных научометрических базах (Web of Science и Scopus), им были вручены денежные премии, предусмотренные в соответствующем постановлении Президиума НАНА. Первое место занял директор ЦНБ доктор технических наук Гусейн Гусейнов, второе - гендиректор Республиканского центра сейсмологической службы член-корреспондент НАНА Гурбан Етиришили, ведущий научный сотрудник Института археологии и антропологии доктор философии по истории Дмитрий Кириченко и учёный секретарь Института искусства, языка и литературы Нахчыванского отделения доктор философии по филологии Зульфия Исмаил, а третье место - завотделом Института археологии и антропологии доктор философии по истории Бахтияр Джалилов.

Академик Иса Габиббейли вручил дипломы НАНА "Молодой учёный года" победителям конкурса и награды сотрудникам, опубликовавшим в 2024 году наибольшее количество статей в журналах, которые входят в престижные научометрические базы.

(продолжение на стр.10)

С учетом новых подходов

стр. 10 ⇨

Бесценный источник

стр. 11 ⇨

Старт волонтерскому движению

стр. 11 ⇨

The Republican Seismic Survey Center of ANAS presented a report on its activities for 2024

page 12 ⇨

Гарантия научного развития

Успехи молодых учёных - это не только их личное достижение

(начало на стр.9)

Затем выступил научный сотрудник и докторант Института археологии и антропологии НАНА Мирджавид Агаларов, который по соответствующему Распоряжению главы государства был удостоен Президентской премии для молодёжи на 2025 год. Он выразил благодарность главе государства за высокую оценку, данную его деятельности.

Далее выступили директор Центральной научной библиотеки доктор технических наук Гусейн Гусейнов, председатель Совета молодых учёных и специалистов доктор философии по химии Эльмир Бабаев, заведующая отделом Института философии и социологии доктор философии по политическим наукам, доцент Гюнель Меликли, старший научный сотрудник Института языкоznания имени Насими доктор философии по филологии Эльнура Гусейнова, младший научный сотрудник Института востоковедения имени академика Зии Буниятова Асим Джаннатов, научный сотрудник Лянкяранского регионального научного центра Мирмухаммед Бабаев и другие. Они особо подчеркнули, что в последние годы в Академии наук расширились возможности для реализации молодёжью своего потенциала и её научного развития, руководство НАНА всегда оказывает молодёжи большое внимание и заботу.

Отмечалось, что получение вышеназванных премий, являющихся отражением значения, которое государство придаёт развитию науки, не только вызывает чувство гордости, но и накладывает большую ответственность и является стимулом для дальнейшей научной деятельности.

В заключение академик Иса Габибейли сердечно поздравил молодых учёных и специалистов со 2 Февраля - Днём молодёжи Азербайджана, выразил уверенность, что знания и успехи молодёжи, которые опираются на инновации, внесут весомый вклад в развитие отечественной науки, и пожелал им решимости на этом пути, широких перспектив и больших достижений.

В мероприятии принимали участие члены Президиума НАНА, директора научных учреждений и организаций Академии наук, молодые учёные и специалисты.

С учетом

Состоялось очередное заседание Президиума

В мероприятии приняли участие президент НАНА академик Иса Габибейли, члены Президиума, заведующие отделами аппарата Президиума, члены отделения, директора, заместители директоров и учёные секретари, авторы полученных важных научных результатов, заведующие отделами, молодые учёные и специалисты научных учреждений, а также соответствующие лица.

Вначале присутствующие ознакомились с выставкой, освещющей достижения Отделения наук о Земле (ОНЗ), Республиканского центра сейсмологической службы при НАНА (РЦСС) и Шекинского регионального научного центра (ШРНЦ) в 2024 году, изданные научные труды и книги.

Открыв заседание вступительным словом, академик Иса Габибейли ознакомил всех с вопросами, стоящими на повестке дня.

Показатель развития науки

Академик Иса Габибейли сообщил, что организованная в рамках мероприятия выставка демонстрирует успехи, полученные Отделением наук о Земле, Республиканским центром сейсмологической службы при НАНА и Шекинским региональным научным центром в 2024 году, и свидетельствует об уровне развития науки в Азербайджане. Говоря о новинках, демонстрируемых на выставке, академик Иса Габибейли отметил, что в прошлом году сотрудниками РЦСС были опубликованы 4 статьи в журналах с квартilem Q1, что является большим достижением. В то же время, продолжил академик, исследования в области экономической географии, которые велись в Институте географии, отражают интересы Азербайджанского государства, в Институте нефти и газа вышла в свет фундаментальная монография о вулканических газах, Естественноисторическим музеем проведены важные исследования, связанные с живыми организмами Каспийского моря, а в Институте геологии и геофизики под руководством академика Акифа Ализаде велись геологические и геофизические изыскания и получены важные результаты.

Руководитель НАНА подчеркнул, что на выставке впервые демонстрируются вещества, полученные в ШРНЦ в ходе работ по шелководству, также обществу представлены результаты археологических раскопок, которые впервые велись центром в регионе, и всё это является показателем развития науки в наших регионах.

Новый исторический этап

Академик Иса Габибейли сообщил, что после полного восстановления территориальной целостности и суверенитета начался новый исторический этап развития Азербайджанского государства под руководством Президента Ильхама Алиева, проведение на высоком уровне такого престижного международного мероприятия, как COP29, продемонстрировало всему миру уровень развития Азербайджана, и отечественная наука должна продолжать свою деятельность в соответствии с этим уровнем и оказывать поддержку развитию государства.

Затем на заседании были рассмотрены научно-организационные вопросы. Первым на обсуждение был вынесен вопрос о "Концепции развития и Дорожной карте Национальной академии наук Азербайджана на 2025-2030 годы".

Руководитель НАНА отметил, что для разработки "Концепции развития и Дорожной карты НАНА на 2025-2030 годы" была создана Рабочая группа, научным учреждениям и организациям НАНА было поручено представить свои предложения. За истекший период, продолжил академик, представленные Рабочей группе предложения были обсуждены при участии самого академика, в ходе дискуссий было рекомендовано внести определённые изменения. Академик Иса Габибейли подчеркнул, что работа над подготовкой "Концепции развития и Дорожной карты НАНА на 2025-2030 годы" продолжается

с учётом интересов Азербайджанского государства и вызовов современной мировой науки.

На заседании предложения, представленные для разработки "Концепции развития и Дорожной карты НАНА на 2025-2030 годы", были утверждены.

Помимо этого, на мероприятии были утверждены Рабочий план Президиума НАНА на 2025 год и План научных и научно-организационных мероприятий, которые будут реализованы в академии в 2025 году.

В рамках госпрограмм

Далее заместитель председателя Учёного совета Отделения наук о Земле НАНА академик Фахраддин Гадиров представил отчёт о научной и научно-организационной деятельности ОНЗ в 2024 году. Академик сообщил, что в своей деятельности в прошлом году учреждения отделения руководствовались такими документами, как распоряжение главы государства об объявлении 2024 года в Азербайджане Годом солидарности во имя зелёного мира, "Азербайджан 2030: Национальные приоритеты социально-экономического развития", Стратегия социально-экономического развития Азербайджанской Республики на 2022-2026 годы, Первая Государственная программа Великого возвращения на освобождённые от оккупации территории Азербайджанской Республики, Государственная программа восстановления и устойчивого развития освобождённых от оккупации территорий АР на 2021-2025 годы, Стратегия занятости Азербайджанской Республики на 2019-2030 годы, Государственная программа развития сельского хозяйства, Государственная программа по геологическому изучению недр Земли и эффективному использованию минерально-сырьевой базы на 2020-2024 годы, а также соответствующими постановлениями Общего собрания и Президиума НАНА.

Академик Фахраддин Гадиров отметил, что в 2024 году в научных учреждениях, которые входят в состав Отделения наук о Земле НАНА, велись исследования, охватывающие 14 проблем, 44 темы, 51 научно-исследовательскую работу и 20 этапов, завершены 3 темы и 9 научно-исследовательских работ. В отчётом году были получены 13 важных результатов, на основе хозяйственных договоров были выполнены 110 научно-исследовательских работ.

В докладе также говорилось о мероприятиях, которые были организованы отделением в рамках Года солидарности во имя зелёного мира и COP29, а также об участии учёных ОНЗ в различных мероприятиях COP29 - панельных заседаниях, круглых столах, дискуссиях и т.д.

Индексировано в авторитетных базах

Академик подчеркнул, что по соответствующим показателям в международном научном рейтинге Scimago по итогам 2023 года геофизика Азербайджана находится на 41-м, геоинженерия - на 46-м, а геология - на 52-м месте среди

почти 200 стран мира, а в составленный Стенфордским университетом США на основе данных базы Scopus крупнейшего издательства мира Elsevier за прошлый год, который был опубликован 17 сентября 2024 года, рейтинговый список влиятельных учёных мира - World's Top 2% Scientists - вошли член-корреспондент НАНА Багир Сулайманов и заведующий лабораторией "Аналитические исследования" Научно-исследовательского проектного института нефти и газа доктор философии по техническим наукам Эльчин Велиев.

Говоря об издательской деятельности научных учреждений отделения, академик Фахраддин Гадиров сообщил, что в отчёмном году были изданы 11 монографий (2 - за рубежом), 41 книга (11 - за рубежом) и 22 учебника, 368 статей (161 - за рубежом), 123 тезиса (65 - за рубежом), 93 из них вышли в свет в журналах с импакт-фактором, которые индексируются в базах Web of Science и Scopus. В прошлом году, продолжил академик, при совместном участии учёных Отделения наук о Земле в издательстве Springer в Германии была выпущена монография на английском языке "Pliosen Karbohydrogen Sedimentary Series of Azerbaijan".

Академик Фахраддин Гадиров также рассказал о кадровом потенциале ОНЗ и подготовке кадров, усилении интеграции науки и образования, мерах по популяризации науки, научных журналах отделения, международном сотрудничестве, грантах и наградах, состоянии электронной науки, деятельности в Википедии, деятельности сайтов и профилей учреждений в социальных сетях и т.д.

На заседании отчёта о научной и научно-организационной деятельности Республиканского центра сейсмологической службы при НАНА в 2024 году представил генеральный директор РЦСС член-корреспондент НАНА Гурбан Етиришили. Генеральный директор сообщил, что в прошлом году в центре велись исследования, охватывающие 3 проблемы, 5 тем, 10 научно-исследовательских работ, были завершены 3 темы и 8 научно-исследовательских работ.

В отчёмном году сотрудниками РЦСС при НАНА были изданы 1 учебник, 37 статей (10 - за рубежом), 13 тезисов (9 - за рубежом), 6 из опубликованных статей вышли в свет в журналах с импакт-фактором, которые индексируются в базах Web of Science и Scopus.

Гурбан Етиришили отметил, что Республиканский центр сейсмологической службы при НАНА является действительным членом таких международных организаций, как EMSC (Европейско-средиземноморский сейсмологический центр), IRIS (Объединение научно-исследовательских институтов по сейсмологии), ORFEUS (Европейский центр сейсмологических наблюдений и исследований), ESC (Европейская сейсмологическая комиссия), EGU (Европейский союз наук о Земле) и AGU (Американский геофизический союз), а также сотрудничает с сейсмологическими и геофизическими организациями более 30-ти стран.

Докладчик подчеркнул, что в прошлом году состоялась презентация и обсуждение "Кар-

НОВЫХ ПОДХОДОВ

Национальной академии наук Азербайджана

ты сейсмической опасности территории Азербайджана", составленной совместно с Университетом Виктории (Канада), Постоянным комитетом по сейсмостойкому проектированию Национальных строительных норм Канады, Национальной лабораторией Lawrence Livermore (США), Мичиганским государственным университетом (США), Институтом наук о Земле Государственного университета Ильи (Грузия) и Национальным центром сейсмического мониторинга (Грузия) с учётом новых подходов к оценке сейсмической опасности территории Азербайджана. Также он добавил, что изучается взаимосвязь между очагами землетрясения и тектоническими сдвигами на территории Нижне-Куриńskiej впадины и продолжается работа над составлением предварительных карт (Каспийское море и прибрежные территории).

В 2024 году, продолжил Гурбан Етиришили, журнал "Seismoprognozis observa-

ции отличаются друг от друга по климатическим условиям, рельефу и относительной высоте. В селе Баш Шабалыд Шекинского района велись археологические раскопки, в ходе которых из могил были найдены изделия в форме полумесяца, а в кувшинных погребениях изделия, захороненные возле покойного, были разложены в форме полумесяца, и всё это свидетельствует о наличии культа полумесяца в верованиях албанских племён в античный период.

Юсиф Шукюрлу рассказал и о мероприятиях, реализованных в рамках таких документов, как Первая Государственная программа Великого возвращения на освобождённые от оккупации территории Азербайджанской Республики, Стратегия социально-экономического развития Азербайджанской Республики на 2022-2026 годы, Государственная программа по развитию коконоводства и шелководства в Азербайджанской Республике на 2018-2025 го-

tions in the territory of Azerbaijan", являющийся научным изданием РЦСС при НАНА, стал одним из первых 3-х журналов, включённых в электронную базу DergiPark Совета по научно-технологическим исследованиям Турции (TÜVİTAK), продолжается работа над получением международного кода e-ISSN и включением издания в международную базу Scopus.

Гендиректор также рассказал о кадровом потенциале центра и подготовке кадров, усилении интеграции науки и образования, шагах в сфере популяризации науки, грантах и наградах, состоянии электронной науки, деятельности в Википедии, деятельности сайта и профилей РЦСС в социальных сетях.

Для усиления интеграции науки и образования

Затем был заслушан отчёт о научной и научно-организационной деятельности Шекинского регионального научного центра в 2024 году. Отчёт представил директор ШРНЦ доктор философии по физико-математическим наукам Юсиф Шукюрлу. Он сообщил, что в отчётном году в ШРНЦ велись исследования в 6-ти новых приоритетных направлениях, охватывающие 8 тем и 17 научно-исследовательских работ, были получены 23 важных результата и 1 патент. Директор центра отметил, что сотрудниками были изданы 34 статьи (19 - за рубежом) и 34 тезиса (3 - за рубежом), 4 из этих статей были опубликованы в журналах, индексируемых в базах Web of Science и Scopus. В 2024 году в ШРНЦ НАНА были выпущены 9 книг, 2 из которых - монографии.

В отчётном году, продолжил учёный, на территории Агдамского и Физулинского районов Карабаха были проведены мониторинги с использованием программы Google Earth и топографических карт, были выявлены 12 видов ландшафтов, кото-

рые, распоряжения главы государства "О проведении 100-летнего юбилея Нахчыванской Автономной Республики", "О проведении 140-летия Мамеда Эмина Расулзаде", "О мерах, связанных с избранием города Шуша Молодёжной столицей Организации исламского сотрудничества на 2024 год", "О мерах, связанных с объявлением города Шуша Культурной столицей исламского мира на 2024 год" и т.д.

В докладе также говорилось о кадровом потенциале центра и подготовке кадров, усилении интеграции науки и образования, международном сотрудничестве, наградах, состоянии электронной науки и т.д.

Искусственный интеллект, цифровое развитие

Своими мыслями о представленных отчётах и полученных результатах поделился завкафедрой Бакинского государственного университета академик Васиф Базбадзе, советник ЗАО "AzerGold" доктор философии по геолого-минералогическим наукам Шахбедин Мусаев, исполнительный директор Института географии доктор философии по географии доцент Заур Имранли, завотделом доктор философии по аграрным наукам Анвар Алиев и старший научный сотрудник доктор философии по географии Эльнур Сафаров.

В своём выступлении академик Иса Габибейли высоко оценил деятельность Отделения наук о Земле, Республиканского центра сейсмологической службы и Шекинского регионального научного центра НАНА в 2024 году и рассказал о стоящих перед ними задачах. Академик сообщил, что в настоящее время необходимо проводить научные исследования в сфере искусственного интеллекта, цифрового развития, а также "зелёной экономики", которая имеет особое значение для нашей страны.

Начиная с 16 января, продолжил академик Иса Габибейли, на шести заседаниях

Президиума НАНА до внимания общественности были доведены результаты, полученные в 2024 году в научно-исследовательских учреждениях, которые функционируют под ведомством Академии наук, министерства науки и образования, здравоохранения, сельского хозяйства, экологии и природных ресурсов, SOCAR и других организаций. Руководитель НАНА отметил, что на заседаниях прошли плодотворные дискуссии, в ходе которых научная общественность Азербайджана обсудила успехи, существующие проблемы и способы их решения, также были выдвинуты предложения, связанные с мультидисциплинарными исследованиями. Сказав, что испытал чувство гордости за представленные научные достижения, академик Иса Габибейли подчеркнул, что учёные и впредь будут неустанно трудиться во имя развития науки и государства.

После дискуссий были приняты постановления президиума, согласно которым отчёты о научной и научно-организационной деятельности Отделения наук о Земле, Республиканского центра сейсмологической службы и Шекинского регионального научного центра НАНА в 2024 году были утверждены, полученные важные результаты были включены в годовой отчёт НАНА.

Премия молодым ученым

Также на заседании было принято постановление об учреждении журнала "Научные труды" Шекинского регионального научного центра НАНА, который будет издаваться дважды в год.

Далее на заседании были обнародованы результаты конкурса на получение премии НАНА "Молодой учёный года" за 2024 год. Академик Иса Габибейли сообщил, что по правилам молодым учёным, которые отличились своей научной и общественной деятельностью и защитили диссертацию на соискание учёной степени доктора философии до 29 лет, присуждается диплом "Молодой учёный года" и денежная премия, а молодым учёным, которые защитили диссертационную работу до 35 лет, а также отличившимся научной и общественной деятельностью молодым специалистам, которые пока не защитили диссертацию, вручается диплом "Молодой учёный года".

По результатам конкурса, диплома НАНА "Молодой учёный года" и денежной премии была удостоена старший научный сотрудник Института языкоznания имени Насими доктор философии по филологии Эльнура Гусейнова. Заведующая отделом Института литературы имени Низами Гянджеви доктор философии по филологии Телли Алиева, младшие научные сотрудники Института востоковедения имени академика Зии Буниятова Асим Джаннатов и Шахане Шахбазова, научный сотрудник Института археологии и антропологии докторант Гюнай Байрамова, младший научный сотрудник Института философии и социологии докторант Нигяр Исмаилова, научный сотрудник Фонда рукописей Нахчыванского отделения НАНА Кюбра Велиева, научный сотрудник Шекинского регионального научного центра Айшан Салманова, научный сотрудник Лянкяранского регионального научного центра Мирмухаммед Бабаев, заведующая отделом Гянджинского отделения НАНА докторант Симузар Гафарлы, научный сотрудник бывшего Института кавказоведения докторант Шаргия Имамали и главный специалист Центральной научной библиотеки доктор философии по политическим наукам Зурия Гараева были удостоены диплома НАНА "Молодой учёный года".

В заключение академик Иса Габибейли дал поручения и рекомендации в связи с подготовкой к 80-летнему юбилею НАНА.

Бесценный источник
Тюркская музыка охватывает широкую географию от Киркука до Гарпуга

Книга известного азербайджанского ученого-музыканда, академика Земфиры Сафаровой "Музыкальная крепость Азербайджана Шуша" издана в Турции издательством Фонда тюркской литературы.

Эта книга, считающаяся важным источником для продвижения тюркской музыки, вызвала интерес как у Министерства культуры и туризма Турецкой Республики, так и у музыкантов и специалистов по классической литературе.

Министерство культуры и туризма приняло решение о размещении этой книги в крупнейших библиотеках Турции, взяв 200 книг из Фонда тюркской литературы.

По мнению турецких музыкантов, эта книга также станет бесценным источником для учёных, которые подготовили словарь "Музыкальные термины тюркского мира".

Отметим, что решением Организации тюркских государств начата подготовка словаря "Термины тюркского мира", охватывающего философию, социологию, литературу, музыку, а также другие области науки.

Руководитель управления Фонда тюркской литературы, оказавшего большую поддержку изданию книги "Музыкальная крепость Азербайджана Шуша" Сархад Кабаклы подчеркнул, что тюркская музыка, охватывающая широкую географию от Киркука до Харпуга, имеет исторически богатые традиции и образцы. По его мнению, Земфира ханым написала эту книгу в Шуше, древнем тюркском городе с богатыми музыкальными традициями и познакомила нас с формирующейся музыкальной культурой, музыкальной средой. "Она еще раз доказала нам, что наша музыка очень похожа друг на друга, как и наш язык, традиции. Прочитав эту книгу, я пришел к выводу, что музыка Харпуга берет свое начало в Шуше", - резюмировал он.

Переводчик книги Имдат Авшар отметил, что наряду с глубоким научным анализом в новой книге внимание тюркских музыкантов и композиторов и ханенде выросло в литературной и музыкальной среде города Шуша вместе с Мирмохсуном Наввабом, Узениром Гаджибейли, Джаббаром Гарядыоглу.

Старт волонтерскому движению

В Центральной научной библиотеке (ЦНБ) НАНА состоялась встреча с добровольцами

По словам директора библиотеки доктора технических наук Гусейна Гусейнова волонтерское движение влияет на личностное развитие молодежи, формирование ее как ответственного гражданина. Подчеркнув, что в этом году наблюдается рост числа участников конкурса, он высоко оценил интерес молодежи к ЦНБ.

Затем учёный секретарь библиотеки, ответственный за волонтеров, Шабнам Рустамова подробно проинформировала их об условиях конкурса, а также об их деятельности в течение следующих трех месяцев: на заключительном этапе будет отобрано 20 молодых людей, обладающих особыми качествами, каждому из них будет вручен сертификат ЦНБ и значки.

SCIENCE

Newspaper of the Presidium of the Azerbaijan National Academy of Sciences

The Republican Seismic Survey Center of ANAS presented a report on its activities for 2024

Survey Center of ANAS on scientific and scientific-organizational activity for 2024 was presented. The report was delivered by the Center's General Director, corresponding member of ANAS Gurban Yetirmishli, who mentioned that in 2024, the Center conducted research covering 3 problems, 5 topics, 10 scientific research works, and 3 topics and 8 scientific research works were completed.

In the report year, 1 textbook, 37 articles (10 abroad), and 13 theses (9 abroad) were published at the Republican Seismic Survey Center of ANAS. Six of the published articles appeared in impact factor journals indexed in the Web of Science and Scopus databases.

Gurban Yetirmishli emphasized that the Republican Seismic Survey Center of ANAS is an active member of international organizations such as EMSC (European-Mediterranean Seismological Centre), IRIS (Incorporated Research Institutions for Seismology), ORFEUS (Observatories and Research Facilities for European Seismology), ESC (European Seismological Commission), EGU (European Geosciences Union), and AGU (American Geophysical Union). It collaborates scientifically with seismological and geophysical institutes in over 30 countries.

It was underlined that last year, a presentation and discussion of the "Seismic Hazard Map of the territory of Azerbaijan" was held. This map was developed with new approaches to calculate the seismic hazard for the territory of Azerbaijan together with the University of Victoria in Canada, the Standing Committee on Earthquake Design of the National Building Code of Canada, the Lawrence Livermore National Laboratory in the USA, Michigan State University, and the Institute of Earth Sciences and National Seismic Monitoring Center of Ilia State University in Georgia. He also added that the connection between earthquake foci and tectonic shifts in the territory of A?a?? K?r (Lower Kura) Depression is studied, and work continues on development of preliminary maps (for the Caspian Sea and coastal areas).

Gurban Yetirmishli said that the journal "Seismoprognoz Observations in the Territory of Azerbaijan", the scientific publication of the Republican Seismic Survey Center of ANAS, is one of the first three journals from Azerbaijan included in Türkiye's Scientific and Technological Research Council (TÜBİTAK) DergiPark electronic database starting from 2024. He also mentioned that work is ongoing to obtain an international e-ISSN code for the publication and to include it in the Scopus international indexing system.

The Director General also spoke about the staff potential of the Center, preparation of personnel, enhancing the integration of science and education, popularizing science, as well as grants and awards, the state of electronic science, the activities on Wikipedia, as well as the functioning of the Center's website and social media accounts.

After the discussions, the report of the Republican Seismic Survey Center of ANAS on the scientific and scientific-organizational activities for 2024 was approved by the decision of the Presidium of ANAS, and it was decided to include the significant results in annual report of ANAS.

Next meeting dedicated to e-services was held at ANAS

The next meeting, chaired by the President of ANAS, Academician Isa Habibbeyli, was held at ANAS on January 30. It was dedicated to the work carried out in the field of electronic services at the Academy in 2024 and the upcoming tasks.

Speaking at the meeting the President of ANAS, Academician Isa Habibbeyli underlined that the expansion of the electronic services network is one of the key priorities of the renewed Academy and significant steps have been taken in this direction throughout 2024. The Academician also mentioned that the rapid development of information and communication technologies compels us to move in this direction, and the work carried out at the Academy in this regard contributes to the global recognition of Azerbaijani science.

The President of ANAS mentioned that the main measures implemented in this direction include the creation of electronic versions and databases of scientific publications, elevating publications to an international level, assigning DOI identifiers to articles, expanding scientists' use of academic social networks, and increasing the number of articles added and edited in the Wikipedia Virtual Encyclopedia. He noted that the creation of electronic versions of publications and the assignment of DOI identifiers to articles will facilitate the international recognition of our scientists' research and enhance their scientometric indicators.

Academician Isa Habibbeyli pointed out that these steps aim to elevate Azerbaijani science to a level where it can compete with global science and that in recent years, significant achievements have been made as a result of the works carried out by the "Electronic Academy" department of the Presidium administration of ANAS.

Following this, the head of the "Electronic Academy" department of the Presidium administration of ANAS, PhD in Mathematics Fariz Imranov delivered a presentation on "Problems in the Development of Electronic Science at ANAS: A Vision for the Future".

Providing information on the activities of volunteer groups of ANAS employees in the "Wikipedia" Virtual Encyclopedia, Fariz Imranov added that 2,207 new articles were created and 1,500 articles underwent substantial editing over the past year. Additionally, with the direct involvement of an employee from the "Electronic Academy" department, a total of 791 articles were created on Wikipedia in various languages: 504 in Azerbaijani, 123 in English, 77 in Turkish, 60 in Russian, 11 in Persian, 9 in German, and 7 in Uzbek.

Fariz Imranov also mentioned that the Academy's publications have been assigned a Digital Object Identifier (DOI) under the name of ANAS by Crossref Publishers International Linking Association, Inc. He noted that, in 2024, 1,009 articles of scientific journals of ANAS and 17 conference materials were provided with DOI identifiers.

Fariz Imranov said that through joint cooperation between ANAS and the Center for Analysis and Coordination of the Fourth Industrial Revolution under the Ministry of Economy in 2024, with the support of the Ministry of Economy, more than 140 courses were attended by ANAS employees, who earned 881 "Coursera" certificates.

In addition, the website for 18 scientific journals of the Academy has been created and has been included in the AMEA DergiPark: "This year, three journals included in the AMEA DergiPark—the "Azerbaijan Journal of Mathematics", "Comparative Literature Studies" and "Seismoprognoz observations in the territory of Azerbaijan" have been included in TÜBİTAK ULAKBİM DergiPark of Türkiye. The articles published in the journals included in the AMEA DergiPark are integrated into "Google Scholar" and indexed within 2-4 days. Necessary measures are taken to increase the number of journals included in the AMEA DergiPark and the TÜBİTAK ULAKBİM DergiPark.

The speaker mentioned that ANAS Human Resources and Scientometric Data Base has been established by the "Electronic Academy" department. The database records, analyzes, structures, and visually presents the scientometric indicators of scientific institutions and organizations of ANAS. Fariz Imranov noted that it is planned to integrate the journals included in the AMEA DergiPark into the ANAS Digital Scientific Information System.

In his concluding speech, Academician Isa Habibbeyli highly praised the work carried out by the "Electronic Academy" department. He issued instructions and recommendations regarding the creation of an electronic database for all publications released by ANAS in 2025, their inclusion in the AMEA DergiPark, and the submission of journals for indexing in the Scopus database.

The President of ANAS also gave instructions regarding the organization of trainings to improve the work of the staff of the "Electronic Academy" departments functioning in the scientific institutions and organizations of the Academy, as well as the expansion of measures related to cybersecurity.

Редакционная коллегия:

Иса Габибейли, Дильгам Тагиев, Ибрагим Гулиев,
Наргиз Паشاева, Расим Алигулиев, Тофик Нагиев,
Ирада Гусейнова, Говхар Бахшалиева, Ариф Гашимов,
Джамиль Алиев, Исмаил Гаджиев, Фуад Алиев

Главный редактор: Арагусейн Шукюров

Адрес: Баку, AZ 1001,
ул. Истиглалийт, 30, Президиум НАНА
e-mail: elm.nauka.gazet@gmail.com

Мнение авторов может не совпадать с мнением редакции.

Тираж: 2000